

ПРОЕКТ ФІНАНСУЄТЬСЯ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ

ЗВІТ ПРО ПРОВЕДЕНУ ОЦІНКУ РИЗИКУ ЩОДО ЗАНЕСЕННЯ ТА ПОШИРЕННЯ ГУБЧАСТОПОДІБНОЇ ЕНЦЕФАЛОПАТІЇ ВРХ В УКРАЇНІ

**«ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА, КОНТРОЛЮ ТА
ПОІНФОРМОВАНOSTІ У СФЕРІ БЕЗПЕЧНОСТІ ХАРЧОВИХ
ПРОДУКТІВ, ЗДОРОВ'Я ТА БЛАГОПОЛУЧЧЯ ТВАРИН,
ФІТОСАНІТАРІЇ В УКРАЇНІ» (PLCA III)**

Проект фінансується Європейським Союзом

C-ENEST/IEV/2025/EA-RP/0001

Введення

Оцінка ризику - це процес, що базується на систематично зібраних доказах та аналізі поточних даних і знань про проблему ризику з урахуванням наявних наукових джерел і літератури. Результатом такого процесу є об'єктивна оцінка ймовірності впливу несприятливого фактору, що спирається на опубліковані наукові дослідження, звіти про нагляд (контроль), дані галузі та, за необхідності, експертні судження, отримані з використанням відповідних методів.

Угода про СФЗ заохочує країн-членів базувати свої санітарні заходи на міжнародних стандартах, таких як Кодекс здоров'я наземних тварин ВООЗТ та Кодекс здоров'я водних тварин ВООЗТ. Однак за відсутності відповідних стандартів або коли країни-члени вирішили прийняти більш високий рівень захисту, ніж той, що передбачений такими стандартами, застосовують науково обґрунтовану оцінку ризиків, яка є важливим для визначення того, чи конкретний товар представляє значний ризик для здоров'я людей або тварин, і якщо так, то які санітарні заходи можна вжити, щоб зменшити цей ризик до прийняттого рівня.

Для цілей цього звіту якісна оцінка ризиків була проведена відповідно до методології ВООЗТ.

Звіт за результатами проведеної п'ятої якісної оцінки ризику щодо занесення та поширення губчастоподібної енцефалопатії великої рогатої худоби в Україні підготовлений робочою групою експертів ([Додаток 2](#)) під координацією Сектору оцінки ризиків Держпродспоживслужби та за технічної підтримки експертів Проєкту ЄС «Вдосконалення законодавства, контролю та поінформованості у сфері безпечності харчових продуктів, здоров'я та благополуччя тварин, фітосанітарії в Україні» (ILCA III) сприяти Держпродспоживслужбі у впровадженні підходу ЄС до аналізу ризиків щодо потенційного поширення хвороб тварин і рослин на території України та проникнення збудників хвороб тварин і рослин із третіх країн, включаючи принципи зонування, що застосовуються в країнах ЄС

**ЯКІСНА ОЦІНКА РИЗИКУ ЩОДО ЗАНЕСЕННЯ ТА ПОШИРЕННЯ
ГУБЧАСТОПОДІБНОЇ ЕНЦЕФАЛОПАТІЇ ВРХ В УКРАЇНІ**

за 2025 рік

ЗМІСТ

СКОРОЧЕННЯ	7
АНОТАЦІЯ	8
ВСТУП.....	11
1. МЕТОДОЛОГІЯ ТА МАТЕРІАЛИ	12
1.1. Модель якісної оцінки ризиків	12
1.2. Ризик-питання.....	13
1.3. Шляхи ризику	14
1.4. Збір та параметризація даних	16
1.5. Синтез експертних знань	16
1.6. Оцінка невизначеності	17
1.7. Управління ризиком.....	17
2. ІДЕНТИФІКАЦІЯ НЕБЕЗПЕЧНОГО ФАКТОРУ	18
2.1 Інформація про останні дослідження щодо ГЕ ВРХ у світі за 2024 рік...18	
2.1.1 Статус ГЕ ВРХ в світі.....	19
2.1.2 Статус ГЕ ВРХ в Україні.....	21
3. ЗАКОНОДАВЧА БАЗА УКРАЇНИ ЩОДО СИСТЕМИ КОНТРОЛЮ ГЕ ВРХ	22
4. ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ВЕТЕРИНАРНОГО КОНТРОЛЮ ЩОДО ГЕ ВРХ В УКРАЇНІ.....	27
5. ОЦІНКА РИЗИКУ ЗАНЕСЕННЯ ЗБУДНИКА ГЕ ВРХ НА ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ	29
5.1 Вимоги щодо ввезення (пересилання) на митну територію України об'єктів, що становлять ризик занесення на територію України збудника ГЕ ВРХ	29
5.1.1 Вимоги щодо ввезення (пересилання) на митну територію України переробленого тваринного білка, включаючи суміші та продукти (за винятком кормів для домашніх тварин), які містять зазначений білок	29
5.1.2 Ввезення (пересилання) на митну територію України живих тварин	29
5.1.3 Ввезення (пересилання) на митну територію України харчових продуктів тваринного походження.....	29
5.1.4 Ввезення (пересилання) на митну територію України кормів, сіна, соломи, а також побічних продуктів тваринного походження та продуктів їх оброблення, переробки.....	29
5.1.5 Контроль за ввезенням на територію України об'єктів, що становлять ризик занесення на територію України збудника ГЕ ВРХ.....	29
5.2 Результати оцінки ризику занесення збудника ГЕ ВРХ на територію України	29

5.2.1. Ймовірність занесення збудника ГЕ ВРХ через імпорт живих жуйних тварин	29
5.2.2. Ймовірність занесення збудника ГЕ ВРХ через імпорт ББ.....	31
5.2.3 Ймовірність занесення збудника ГЕ ВРХ через імпорт кормів та кормових інгредієнтів, що містять у складі ББЖ.....	38
5.2.4 Ймовірність занесення збудника ГЕ ВРХ через імпорт харчових продуктів тваринного походження.....	39
5.2.5 Ймовірність занесення збудника ГЕ ВРХ через імпорт добрив із вмістом ББЖ	42
6. ОЦІНКА РИЗИКУ ПОШИРЕННЯ ЗБУДНИКА ГЕ ВРХ ПО ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ	44
6.1 Зібрані дані та інформація для оцінки ймовірності поширення збудника ГЕ ВРХ.....	44
6.1.1 Система ідентифікації та реєстрації тварин.....	44
6.1.2 Короткий огляд поголів'я ВРХ в Україні.....	45
6.1.3 Підхід до виробництва, маркування, розміщення на ринку, зберігання кормів та годівлі ВРХ в Україні.....	50
6.1.4 Правила внесення органічних добрив та покращувачів ґрунту із вмістом побічних продуктів тваринного походження не призначених для споживання людьми категорії II та III (в тому числі із вмістом білку жуйних)	50
6.1.5 Заборона на згодовування жуйним кормів, що можуть містити білок жуйних	50
6.1.6 Державний контроль за дотриманням вимоги щодо ідентифікації тварин, заборони згодовування та контроль за обігом побічних продуктів тваринного походження на фермах.....	51
6.1.7 Моніторинг кормів.....	51
6.1.8 Практика забою і поводження з побічними продуктами тваринного походження.....	52
6.1.8.1 Забій ВРХ.....	52
6.1.8.2 Категоризація побічних продуктів	52
6.1.8.3 Поводження з побічними продуктами	53
6.1.8.4 Система контролю за утилізацією побічних продуктів тваринного походження.....	53
6.1.9 Лабораторна діагностика ГЕ ВРХ в Україні.....	53
6.1.10 Система моніторингу ГЕ ВРХ.....	54
6.1.10.1 Нагляд за ВРХ, яка належить до групи ризику	54
6.1.10.2 Обов'язкове нотифікування та обстеження всієї ВРХ, що має клінічні ознаки подібні до ГЕ ВРХ	54

6.1.10.3 Відбір, зберігання, транспортування зразків для дослідження на ГЕ ВРХ	57
6.1.10.4 Виконання програми моніторингу.....	57
6.1.10.5 Моніторинг захворювань із схожою клінічною картиною.....	59
6.1.11 Безперервна програма інформування щодо ГЕ ВРХ.....	59
6.2 Результат оцінки ризику поширення.....	62
6.2.1 Ймовірність потрапляння побічних продуктів від тварин груп ризику із збудником ГЕ ВРХ на утилізаційну потужність для виготовлення білкового борошна жуйних	62
6.2.2 Ймовірність потрапляння побічних продуктів від імпортованих тварин призначених для забою із збудником ГЕ ВРХ на утилізаційну потужність для виготовлення ББЖ	63
6.2.3 Ймовірність потрапляння побічних продуктів від імпортованих тварин призначених для розведення із збудником ГЕ ВРХ на утилізаційну потужність для виготовлення ББЖ.....	63
6.2.4 Ймовірність поширення ГЕ ВРХ в Україні через корми власного виробництва.....	63
6.2.5 Ймовірність поширення ГЕ ВРХ в Україні через корми із вмістом імпортованого ББ.....	64
6.2.6 Ймовірність поширення ГЕ ВРХ в Україні через корми із вмістом імпортованого ББ.....	65
6.2.7 Ймовірність поширення ГЕ ВРХ в Україні через імпортовані харчові продукти тваринного походження.....	65
7. УЗАГАЛЬНЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ОЦІНКИ РИЗИКУ	66
8. ВИСНОВКИ.....	69
9. РЕКОМЕНДАЦІЇ.....	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	74
ДОДАТКИ.....	78

СКОРОЧЕННЯ

ББ	Білкове борошно
ВООЗ	Всесвітня організація охорони здоров'я
ВООЗТ	Всесвітня організація охорони здоров'я тварин
ГЕ ВРХ	Губчастоподібна енцефалопатія великої рогатої худоби
ГУ	Головні управління Держпродспоживслужби в областях та м. Києві
Держпродспо живслужба	Державна служба України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів
Держстат	Державна служба статистики України
ДНДІЛДВСЕ	Державний науково-дослідний інститут лабораторної діагностики і ветеринарно-санітарної експертизи
ДНДКІ ВПКД	Державний науково-дослідний контрольний інститут ветеринарних препаратів та кормових добавок
ЄС	Європейський Союз
ІФА	Імуноферментний аналіз
МГУ	Міжрегіональні управління Держпродспоживслужби
Проект ЄС ILCA 3	Проект ЄС «Подальша підтримка у погодженні українського законодавства, контролю та поінформованості із законодавством ЄС у сфері безпеки харчових продуктів, здоров'я та благополуччя тварин, фітосанітарії (ILCA 3)»
РГЕ	Робоча група експертів
СЕЗ	Синтез експертних знань (елісітація)
СФЗ	Санітарні та фітосанітарні заходи в рамках Угоди ВОТ
ТЕ	Трансмісивні енцефалопатії
ФАО	Продовольча і сільськогосподарська організація ООН
ЦНС	Центральна нервова система
WANIS	Всесвітня інформаційна система охорони здоров'я тварин

АНОТАЦІЯ

Губчастоподібна енцефалопатія великої рогатої худоби (ГЕ ВРХ, BSE - аббревіатура англійською мовою, далі - ГЕ ВРХ) - це інфекційне захворювання великої рогатої худоби, яке передається через споживання білкового борошна (далі - ББ), виготовленого від інфікованої великої рогатої худоби (далі - ВРХ). Етіологічним агентом ГЕ ВРХ є аберантна ізоформа природного клітинного пріонного білка, який є нормальним компонентом нервової тканини [1].

В Україні ГЕ ВРХ не реєструється. В той же час Україна має статус країни з невизначеним ризиком щодо ГЕ ВРХ відповідно до Кодексу здоров'я наземних тварин (далі - Кодекс) [1] Всесвітньої організації охорони здоров'я тварин (далі - ВООЗТ).

Отримання офіційного визнання ВООЗТ статусу ГЕ ВРХ серед популяції ВРХ в країні або зоні визначає інституційну та організаційну спроможність компетентного органу України - Держпродспоживслужби, та сприяє відкриттю ринків і спрощенню доступу тваринницької продукції (зокрема червоного м'яса ВРХ) на ринки Європейського союзу (далі - ЄС) та інших країн світу. Дотримання міжнародних вимог, визначених ВООЗТ, щодо оцінки ризиків упродовж восьми років поспіль для визначення статусу країни щодо ГЕ ВРХ є переконливою ознакою того, що країна є стабільним і доброчесним партнером, який дотримується високих стандартів, визнаних у міжнародних відносинах.

Отримання статусу щодо ГЕ ВРХ є комплексним питанням, що включає багато аспектів, визначених Кодексом [1].

Відповідно до Програми визначення статусу України як країни з контрольованим ризиком щодо ГЕ ВРХ, затвердженої наказом Держпродспоживслужби від 14 квітня 2017 року № 258 (далі – [Наказ № 258](#)) [2] та на виконання наказів Держпродспоживслужби «Про створення робочої групи для проведення аналізу ризиків» від 27 січня 2022 року № 48 (далі - Наказ № 48) ([Додаток 13](#)) та наказу «Про створення тимчасової робочої групи експертів» № 397 від 11.06.2024 року (зі змінами у редакції наказу Держпродспоживслужби від 17.03.2026 № 374) (далі - Наказ № 397) ([Додаток 13](#)) Сектором оцінки ризиків за технічної підтримки Проєкту ЄС «Вдосконалення законодавства, контролю та поінформованості у сфері безпечності харчових продуктів, здоров'я та благополуччя тварин, фітосанітарії в Україні (ILCA III - EU4SaferFood)» (далі - Проєкту ЄС ILCA 3) проведено п'яту оцінку ризиків щодо ймовірності занесення та поширення ГЕ ВРХ в Україні.

Згідно вимог ВООЗТ, щорічна оцінка ризиків ГЕ ВРХ повинна виявляти всі потенційні фактори ризику. Це необхідно для управління ризиками та отримання офіційного статусу ВООЗТ для України щодо цієї хвороби.

П'ята оцінка ризику проведена відповідно до настанов Кодексу [1] щодо аналізу ризиків при імпорті тварин та продуктів тваринного походження [1], враховуючи положення секції 2 [3] та розділу 11.4 Кодексу [1], шляхом розробки шляхів ризику, збору та аналізу необхідних даних, здійснення незалежної експертної якісної оцінки кожного кроку шляхів ризику.

За результатами проведеної роботи робочою групою експертів (далі - РГЕ) встановлено незначний рівень ймовірності занесення ГЕ ВРХ на територію України з імпортом живих жуйних, кормів і кормових добавок та харчових продуктів отриманих від тварин, а також середній рівень з імпортом ББЖ та ББ від ІВТ ([Додаток 1](#)).

При оцінці впливу (поширення) були встановлені такі рівні:

- середній рівень ймовірності поширення збудника ГЕ ВРХ через потрапляння побічних продуктів від тварин груп-ризиків з збудником ГЕ ВРХ на утилізаційну потужність для виготовлення ББ від жуйних тварин (далі -ББЖ);
- незначний - через потрапляння побічних продуктів від імпортованих тварин призначених для забою на утилізаційну потужність для виготовлення ББЖ;
- незначний - через потрапляння побічних продуктів від імпортованих тварин призначених для розведення на утилізаційну потужність для виготовлення ББЖ;
- дуже низький - через корми власного виробництва;
- середній - через корми із вмістом імпортованого ББ;
- незначний - через імпортовані корми та кормові інгредієнти;
- незначний - через імпортовані харчові продукти ([Додаток 1](#)).

Варто зазначити, що за результатами четвертої оцінки ризиків [4] розроблена дорожня карта щодо впровадження необхідних заходів для управління визначеними ризиками. Зокрема, дорожньою картою було передбачено:

- покращення та систематизація збору даних та доказів ефективності системи контролю за ГЕ ВРХ;
- покращення нормативно-правової бази щодо ГЕ ВРХ.

В той же час не всі заходи передбачені дорожньою картою вдалося впровадити, лишаються проблемні питання щодо відбору зразків від тварин груп ризику, здійснення заходів державного контролю, недостатності нормативно-правової бази.

Виходячи з результатів п'ятої оцінки ризиків, підготовлено рекомендації щодо заходів управління виявленими ризиками та планується оновлення дорожньої карти.

ВСТУП

В Україні випадки ГЕ ВРХ не реєструються, але в той же час Україна має статус країни з невизначеним ризиком щодо такого захворювання. Відповідно до статті 1.8.2 Кодексу здоров'я наземних тварин країна [5], яка подає заяву щодо офіційного визнання ВООЗТ статусу ГЕ ВРХ серед популяції ВРХ в країні або зоні, повинна надати задокументовані свідчення, що демонструють проведення щорічної оцінки ризиків відповідно до секції 2 розділу 11.4 Кодексу [1].

Відповідно до Програми визначення статусу України як країни з контрольованим ризиком щодо ГЕ ВРХ, [Наказом № 258](#) [2] та Наказ № 48 ([Додаток 13](#)) та Наказ № 397 ([Додаток 13](#)), Сектором оцінки ризиків за підтримки Проєкту ЄС ILCA 3 було проведено п'яту оцінку ризиків щодо ймовірності занесення та поширення ГЕ ВРХ в Україні.

Оцінка ризиків має на меті виявити всі потенційні фактори можливого занесення та поширення ГЕ ВРХ на території країни прийняття ризик-менеджерами рішень, щодо необхідності впровадження належних заходів для управління виявленими ризиками, щоб покращити систему контролю за ГЕ ВРХ в Україні.

Ключові слова: ризик (ймовірність), губчастоподібна енцефалопатія ВРХ (ГЕ ВРХ), оцінка ризику, шлях ризику, синтез експертних знань, статус країни по ГЕ ВРХ.

1. МЕТОДОЛОГІЯ ТА МАТЕРІАЛИ

1.1. Модель якісної оцінки ризиків

Якісна оцінка ризику проведена відповідно до методології Настанов ВООЗТ щодо аналізу ризиків при імпорті тварин та продуктів тваринного походження, з урахуванням положень розділу 2, розділу 11.4 [6] та статті 1.8. Кодексу [7].

Модель якісної оцінки занесення та поширення ГЕ ВРХ в Україні складається з наступних кроків:

1. Оцінка занесення, яка полягає у визначенні ймовірності появи в Україні збудника ГЕ ВРХ внаслідок імпорту товарів, потенційно контамінованих збудником ГЕ ВРХ згідно переліку:

- а) живих тварин;
- б) білкового борошна (далі - ББ);
- в) кормів та інгредієнтів, що входять до їх складу;
- г) добрив, які містять білки жуйних;
- д) харчових продуктів тваринного походження.

2. Оцінка впливу полягає в розрахунку впливу збудника ГЕ ВРХ на сприйнятливих тварин, тобто опис ймовірностей виникнення факторів, які сприяють інфікуванню тварин та подальшій передачі (поширенню) збудника. При цьому враховують такі елементи:

- а) епізоотична ситуація по ГЕ ВРХ в країні або зоні;
- б) практики тваринницьких галузей;
- в) кількість поголів'я ВРХ та системи утримання;
- г) рециклінг і ампліфікація збудника ГЕ ВРХ внаслідок споживання великою рогатою худобою білкового борошна від жуйних, або інших кормів або інгредієнтів, що входять до складу кормів;
- г) походження і призначення туш (в тому числі загиблих тварин), побічних продуктів і боєнських відходів від жуйних, параметри технологій утилізації побічних продуктів і методи виробництва кормів, маркування, зберігання на виробництві та фермах, транспортування;
- д) внесення органічних добрив та покращувачів ґрунту із вмістом побічних продуктів тваринного походження, не призначених для споживання людьми;

е) встановлення і дотримання заборон, що стосуються годівлі (в тому числі заходів з метою попередження перехресного забруднення кормів).

Під час даної оцінки ризиків РГЕ застосувала прагматичний підхід та проведено оцінювання кожного шляху ризику, беручи до уваги наявні дані та докази. Оцінювання було проведено шляхом синтезу експертних знань (елісітації). Деталі щодо категорій ймовірності, використаних під час оцінювання представлено в Таблиці 1.

Таблиця 1

Категорії ймовірностей (ризик)

Категорія ризику	Визначення
Незначний	Подія відбувається настільки рідко, що вона не заслуговує на увагу
Дуже низький	Подія відбувається не часто, але її не можна виключити
Низький	Подія буває рідко, але має місце
Середній	Подія відбувається регулярно
Високий	Подія відбувається дуже часто
Дуже високий	Подія відбувається постійно

Згідно з методологією ВООЗТ, при встановленні незначного ступеню ймовірності виникнення небезпечного фактору на певному кроці шляху ризику, решта кроків не підлягали оцінюванню і загальний рівень ризику такого шляху автоматично визначено як незначний.

Кожна оцінка ймовірності встановлена РГЕ супроводжувалась обґрунтуванням та доказами.

1.2. Ризик-питання

На першому координаційному засіданні РГЕ спільно з ризик-менеджерами - представниками Департаменту безпечності харчових продуктів та ветеринарної медицини Держпродспоживслужби узгоджено та протокольно затверджено ризик-питання:

«Яка ймовірність занесення та поширення губчастоподібної енцефалопатії великої рогатої худоби в Україні?»

1.3. Шляхи ризику

Шляхи ризику коротко представлені в таблиці (Додаток 3). Під час розробки шляхів ризику експерти керувались положеннями розділу 11.4 та статті 1.8. Кодексу [1, 5].

Таблиця 2

Шляхи ризику занесення та поширення ГЕ ВРХ в Україні

Номер шляху ризику	Ризик питання
Шляхи ризику занесення ГЕ ВРХ в Україну	
R1, R2	Яка ймовірність занесення ГЕ ВРХ в Україну при імпорті живих жуйних тварин?
R3	Яка ймовірність занесення ГЕ ВРХ в Україну при імпорті ББЖ?
R4	Яка ймовірність занесення ГЕ ВРХ в Україну при імпорті ББ від інших видів тварин (далі - ББ від ІВТ)?
R5, R6	Яка ймовірність занесення ГЕ ВРХ в Україну при імпорті кормів та кормових інгредієнтів, що містять ББЖ?
R7	Яка ймовірність занесення ГЕ ВРХ в Україну при імпорті кормів та кормових інгредієнтів, що не містять білки жуйних?
R8, R9	Яка ймовірність занесення ГЕ ВРХ в Україну при імпорті потенційно контамінованих збудником ГЕ ВРХ продуктів, тваринного походження?
R10	Яка ймовірність занесення ГЕ ВРХ в Україну з безризиковими харчовими продуктами тваринного походження?
R11	Яка ймовірність занесення ГЕ ВРХ в Україну при імпорті добрив із вмістом білка жуйних тварин?
Шляхи ризику впливу (поширення) ГЕ ВРХ в Україні	
E1.a	Яка ймовірність потрапляння побічних продуктів від потенційно інфікованих тварин старше 24 міс. із клінічною підозрою на утилізаційну потужність для виготовлення ББЖ?
E1.b	Яка ймовірність потрапляння побічних продуктів від потенційно інфікованих тварин старше 24 міс., що йдуть на вимушені й забій на утилізаційну потужність для виготовлення ББЖ?
E1.c	Яка ймовірність потрапляння побічних продуктів від потенційно інфікованих тварин старше 24 міс., що забиті на фермі в тому числі в

	приватному секторі (для власних потреб) на утилізаційну потужність для виготовлення ББЖ?
E1.d	Яка ймовірність потрапляння побічних продуктів від потенційно інфікованих тварин старше 24 місяців, що загинули, або були забиті на фермі не для споживання людиною, або загинули під час транспортування або на бійні на утилізаційну потужність для виготовлення ББЖ?
E2.a	Яка ймовірність потрапляння побічних продуктів від імпортованих тварин призначених для забою протягом 7 днів із збудником ГЕ ВРХ на утилізаційну потужність для виготовлення ББЖ?
E2.b	Яка ймовірність потрапляння побічних продуктів від імпортованих тварин призначених для забою після відгодівлі із збудником ГЕ ВРХ на утилізаційну потужність для виготовлення ББЖ?
E3.a	Яка ймовірність потрапляння побічних продуктів від імпортованих тварин призначених для розведення молочного напрямку із збудником ГЕ ВРХ на утилізаційну потужність для виготовлення ББЖ?
E3.b	Яка ймовірність потрапляння побічних продуктів від імпортованих тварин призначених для розведення м'ясного напрямку із збудником ГЕ ВРХ на утилізаційну потужність для виготовлення ББЖ?
E4	Яка ймовірність поширення ГЕ ВРХ в Україні через корми власного виробництва?
E5.a	Яка ймовірність поширення ГЕ ВРХ в Україні через корми із вмістом імпортованого ББЖ?
E5.b	Яка ймовірність поширення ГЕ ВРХ в Україні через корми із вмістом імпортованого ББ від інших видів тварин?
E6.a	Яка ймовірність поширення ГЕ ВРХ в Україні через імпортовані корми та кормові інгредієнти виготовлені з безризикових матеріалів?
E6.b	Яка ймовірність поширення ГЕ ВРХ в Україні через імпортовані корми та кормові інгредієнти, що містять ББ?
E6.c	Яка ймовірність поширення ГЕ ВРХ в Україні через імпортовані корми та кормові інгредієнти, що не містять білки жуйних?
E7.a	Яка ймовірність поширення ГЕ ВРХ в Україні через імпортовані харчові продукти отримані від тварин молодше 12-місячного віку?
E7.b	Яка ймовірність поширення ГЕ ВРХ в Україні через імпортовані харчові продукти отримані від тварин старше 12-місячного віку?
E7.c	Яка ймовірність поширення ГЕ ВРХ в Україні через імпортовані харчові продукти отримані з безризикових матеріалів?

1.4. Збір та параметризація даних

Експертами за відповідної координації зібрано дані та інформацію, необхідні для оцінки ймовірності розроблених шляхів ризику. Основні дані та інформація, які використовувалися для проведення цієї оцінки ризиків наступні:

- дані Департаменту безпечності харчових продуктів та ветеринарної медицини Держпродспоживслужби;
- дані Управління контролю на державному кордоні Держпродспоживслужби;
- дані Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України;
- дані Державного науково-дослідного інституту лабораторної діагностики і ветеринарно-санітарної експертизи;
- дані Державного науково-дослідного контрольного інституту ветеринарних препаратів та кормових добавок;
- дані Державної служби статистики України;
- дані регіональних державних лабораторій Держпродспоживслужби;
- огляд літератури за 2025 рік.

Всі зібрані та проаналізовані дані за 2025 рік, використано в якості підґрунтя для проведення оцінки ризиків, які зберігаються у відповідному структурному підрозділі з оцінки ризиків Держпродспоживслужби.

1.5. Синтез експертних знань

З метою з метою формування узгодженої експертної оцінки між 5-ма експертами робочої групи, які були відібрані відповідно до визначеної процедури було застосовано синтез експертних знань (елісітацію) за методом Делфі в 3 етапи. Координатор робочої групи експертів та експерт Проекту ЄС ILCA 3 підтримували координаційні засідання та координували збір даних, але не брали участі безпосередньо в процесі оцінювання. Для проведення процесу елісітації розроблено перелік питань для оцінки ймовірності виникнення ризику на кожному з розроблених шляхів ризику. Зібрані та проаналізовані дані для кожного кроку були представлені експертам в якості підґрунтя для об'єктивної оцінки ризику. Без попереднього обговорення кожний експерт індивідуально оцінював ймовірність виникнення ризику на кожному шляху ризику за допомогою онлайн інструменту для голосування Mentimeter, який негайно надає результати, зберігаючи при цьому анонімність учасників. Щоб уникнути впливу на експертів відповідей інших експертів, представлення результатів та їх обговорення відбувалося лише після того, як були зібрані всі оцінки від

експертів. Для уникнення значних відхилень, координатор модерував дискусію, коли спостерігалось відхилення від контексту чи коли окремі учасники нав'язували певні думки. Аналогічно, приділялася увага тому, щоб попередити потенційне нав'язування думки експертів. Після пленарного обговорення проводився другий раунд оцінювання. Для кожного шляху ризику результати другого раунду оцінювання (мода) використовувалися як остаточна оцінка ймовірності. Коли рівень згоди був вже достатньо високим протягом першого раунду голосування, то, за згодою експертів, другий раунд голосування не проводився. Цей процес повторювався для кожного шляху ризику.

1.6. Оцінка невизначеності

Під час процесу синтезу експертних знань (елісітації) проводилась оцінка рівня незгоди серед експертів і використовувалася як індикатор невизначеності (uncertainty). Якісна оцінка перетворювалася на кількісну, де категорія ймовірності «незначний» = 1, а «дуже високий» = 6 і розраховувалося середнє значення абсолютної різниці індивідуальних оцінок ризику і моди (AVDIF-MODE). Отримане значення AVDIF-MODE варіювалося від 0.00 до 0.20. AVDIF-MODE були класифіковані і розділені на кuartили ($Q_1=0.0$; $Q_2=0.0$; $Q_3=0.2$), що дозволило визначити чотири категорії невизначеності («низька», «середня», «висока» і «дуже висока»). Схожий підхід використовувався в роботі Wieland et al. 2015 [8].

Розрахунки невизначеності під час проведення цієї оцінки ризиків зберігаються у відповідному структурному підрозділі з оцінки ризиків Держпродспоживслужби.

1.7. Управління ризиком

Робоча група експертів, використовуючи свої знання, дані та багаторічний досвід, надала рекомендації щодо можливих заходів управління ризиком з урахуванням результатів проведеної оцінки. .

2. ІДЕНТИФІКАЦІЯ НЕБЕЗПЕЧНОГО ФАКТОРУ

2.1 Інформація про останні дослідження щодо ГЕ ВРХ у світі за 2025 рік

Комісія з безпеки харчових продуктів Японії (Food Safety Commission of Japan FSCJ) [36] провела оцінку ризиків щодо використання м'ясо-кісткового борошна великої рогатої худоби як сировини в кормах для курей, свиней та інших тварин з точки зору впровадження заходів щодо зменшення ризиків пов'язаних із ГЕ ВРХ.

На думку експертів комісії накопичення пріонів ГЕ ВРХ у частинах туш великої рогатої худоби, овець та кіз, які використовуються як сировина для корму для курей, свиней та інших тварин, дуже мало ймовірно. Вони також вважають, що оральна передача пріонів ГЕ ВРХ курям, свиням та іншим тваринам мало ймовірна. Ризик зараження людини ГЕ ВРХ вважається дуже мало ймовірним.

Проте у експериментальному дослідженні, проведеному в університеті Тулузи (Франція) [38], одержали дещо інші результати. Автори перорально заражали ягнят 2-ма дозами інокулята (кожна еквівалентна 2,5 г тканини ураженого головного мозку ВРХ): першою протягом перших 24 годин життя, а – 14 днів після народження. Для виявлення пріонних білків застосовували Вестерн-блоттинг (епітопи 145-YEDRYRE-152 і 89-WGQGG-93).

Було встановлено, що фенотип пріонних білків із головного мозку ВРХ при їх пасажуванні на вівцях і гуманізованих мишах не змінюється.

Через 2 місяці після експериментального зараження ягнят пріонні білки були виявлені в їх крові.

Через 4 місяці після інокуляції збудник ГЕ ВРХ було виявлено у лейкоцитах крові у лімфоїдних органах (плямках Пейєра, селезінці, мигдаликах і лімфовузлах) заражених ягнят при відсутності клінічних ознак хвороби. У цих органах пріонні білки постійно виявлялись і надалі.

Через 10 місяців після інокуляції кількість пріонних білків у лімфоїдних органах збільшувалась. У цей же час пріонні білки виявлені і у ЦНС.

Клінічні ознаки хвороби з'явилися через 20 і 49 місяців після інокуляції.

Через 20 місяців після інокуляції кількість пріонних білків у ЦНС збільшувалась. У селезінці, мигдаликах та лімфатичних вузлах кількість пріонних білків була еквівалентна такій у спинному мозку, але дещо меншою, ніж у задній частині стовбура головного мозку.

Після зараження інокулятом головного мозку ВРХ гуманізованих мишей, які надмірно експресують 3 основні варіанти кодону-129 людського PrP: tgMet і tgVal миші захворіли зі специфічними змінами у їх головному мозку.

Одержані авторами результати дозволяють зробити висновок про можливість міжвидової передачі пріонів ГЕ ВРХ принаймні іншим жуйним тваринам і потенційного ризику захворювання людини. При цьому джерелом зараження може бути не тільки мозок, але принаймні і кров, яка є в різних органах і тканинах, та лімфоїдні органи (плямки Пейєра у кишечнику, селезінка, мигдалики і лімфовузли).

Дослідження, проведене під керівництвом Університету Альберти (Канада) [39], спростовує переконання, що ГЕ ВРХ спричиняє лише порушена конфігурація білків. Вперше показано, що пріоноподібні захворювання головного мозку можуть виникати без присутності інфекційних пріонів.

Встановлено, що хронічне запалення, спричинене бактеріальним ендотоксином ліпополісахарид може самостійно спровокувати пошкодження головного мозку, що нагадує пріонну хворобу. При цьому запалення спочатку послаблює захисні механізми мозку, перевантажуючи клітини. Потім білки можуть почати неправильно згорнутися, і імунна система може надмірно реагувати, завдаючи ще більшої шкоди. Автори роблять висновок, що усі ці три процеси взаємопов'язані, а це означає, що при пріонних інфекціях слід звертати увагу на запалення та імунний статус, а не лише на неправильно згорнуті білки.

Дослідження показало, що один лише бактеріальний ліпополісахарид, введений під шкіру, спричиняє губчастоподібне ураження мозку аналогічне такому при ГЕ ВРХ у мишей. Таке пошкодження, подібне до хвороби Альцгеймера у людини, відбувалося навіть за відсутності інфекційного пріону, відповідального за ГЕ ВРХ.

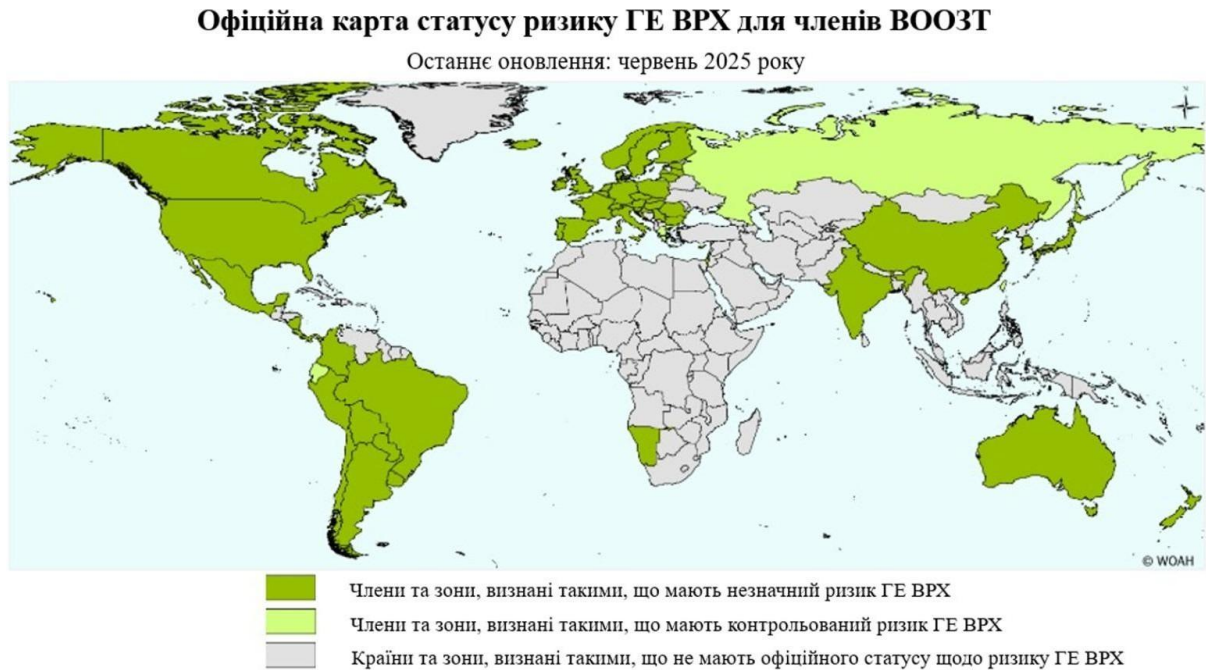
Значний вміст бактеріального ліпополісахариду автори виявили у кормах, що використовуються для годівлі ВРХ – у м'ясо-кістковому борошні, кров'яному борошні та жирі.

Також описано випадок атипової ГЕ ВРХ у Шотландії [37], яка була виявлена завдяки системі активного моніторингу, згідно із якою вся загибла велика рогата худоба не забита для споживання людиною віком понад 48 місяців повинна пройти тестування на ГЕ ВРХ. Клінічних ознак ГЕ ВРХ у цієї корови не спостерігалося. Її було гуманно евтаназовано на фермі у віці 19 років через погіршення стану, яке пов'язували з її віком. Ця клінічна картина відповідає відомим особливостям атипових випадків ГЕ ВРХ. Діагноз був підтверджений лабораторними дослідженнями.

2.1.1 Статус ГЕ ВРХ у світі

За захворювання за визначенням ВООЗТ відноситься до списку хвороб жуйних тварин, що підлягають обов'язковій нотифікації [9].

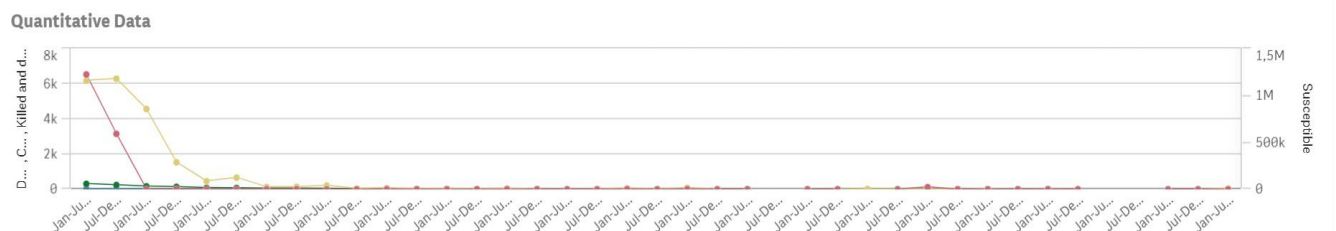
Упродовж багаторічного спостереження у світі реєструвалися випадки ГЕ ВРХ. Водночас, відповідно до даних інформаційної системи WAHIS ВООЗТ, у 2025 році випадків захворювання не зареєстровано. Поточний статус країн-членів ВООЗТ щодо ГЕ ВРХ наведено на Рис.1 [10].

Рис. 1. Мапа статусу щодо ГЕ ВРХ країн-членів ВООЗТ станом на червень 2025 року

(доступно онлайн: <https://www.woah.org/en/disease/bovine-spongiform-encephalopathy/>)

Перші випадки хвороби були зареєстровані у Великобританії в середині 1980-х років. Після цього кількість діагностованих випадків стрімко зростала, сягаючи десятків тисяч позитивних тестів, а у 2005-2006 рр. почала стрімко знижуватись та досягла базального рівня (кілька десятків випадків підтверджень діагнозу на ГЕ ВРХ на рік) (рис. 2) [11].

Рис. 2. Динаміка підтверджених випадків ГЕ ВРХ у світі
(доступно онлайн: <https://wahis.oie.int/#/dashboards/qd-dashboard>)

2.1.2 Статус ГЕ ВРХ в Україні

Будь-яких випадків на території України з моменту проголошення незалежності зареєстровано не було [11]. В той же час Україна має статус країни з невизначеним ризиком щодо ГЕ ВРХ відповідно до Кодексу [1].

3. ЗАКОНОДАВЧА БАЗА УКРАЇНИ ЩОДО СИСТЕМИ КОНТРОЛЮ ГЕ ВРХ

Основні законодавчі та підзаконні акти, які регулюють систему контролю за ГЕ ВРХ наведені в Таблиці 3.

Таблиця 3

№	Назва НПА	Дата впровадження	Посилання
1	ЗУ «Про ветеринарну медицину» № 2498-XII [12]	25.06.1992 втратив чинність	ЗУ "Про ветеринарну медицину"
2	ЗУ «Про ветеринарну медицину та благополуччя тварин» № 1206-IX [13]	увійшов у дію 01.03.2026	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1206-20#Text
3	ЗУ «Про побічні продукти тваринного походження, не призначені для споживання людиною» № 287-VIII [14]	07.04.2015	ЗУ "Про побічні продукти тваринного походження, не призначені для споживання людиною"
4	ЗУ «Про безпечність та гігієну кормів» № 2264-VIII [15]	21.12.2017	ЗУ "Про безпечність та гігієну кормів"
5	ЗУ «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» № 771/97-ВР [16]	23.12.1997	ЗУ «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів»
6	ЗУ «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, ветеринарну медицину та благополуччя тварин» № 2042-VIII [17]	18.05.2017	ЗУ «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження,

			ветеринарну медицину та благополуччя тварин»
7	ЗУ «Про ідентифікацію та реєстрацію тварин» № 1445-VI [18]	04.06.2009	ЗУ «Про ідентифікацію та реєстрацію тварин»
8	Указ Президента України від 22 березня 2001 року № 192/2001 «Про невідкладні заходи щодо забезпечення стабільної епізоотичної ситуації в Україні» [19]	22.03.2001	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/192/2001#Text
9	Постанова Кабінету Міністрів України № 27 від 12 січня 2024 року “Про затвердження Порядку видачі, відмови у видачі, анулювання, тимчасового припинення дії, переоформлення та поновлення дії експлуатаційного дозволу, форми експлуатаційного дозволу та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України” [20]	12.01.2024	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/27-2024-%D0%BF#Text
10	Постанова Кабінету Міністрів України № 896 від 4 листопада 2015 року “Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з ветеринарної практики” [21]	04.11.2015	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-2015-%D0%BF#Text
11	Постанова Кабінету Міністрів України від 3 березня 2020 року № 210 “Про затвердження Положення про державну реєстрацію кормових добавок” [31]	03.03.2020	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/210-2020-%D0%BF#Text

12	Наказ Держкомветмедицини від 04.09.2008 № 180 «Про затвердження Інструкції щодо діагностики, профілактики та боротьби з губчастоподібною енцефалопатією великої рогатої худоби», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 20 жовтня 2008 р. за № 994/15685 [22]	04.09.2008	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0994-08#Text
13	Наказ Мінагрополітики від 07.03.2024 № 699 “Про затвердження Інструкції з профілактики та боротьби з трансмісивними губчастоподібними енцефалопатіями”, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 26 березня 2024 р. за № 450/41795 [23]	Введений в дію разом із ЗУ «Про ветеринарну медицину» № 1206-IX	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0450-24#Text
14	Наказ Мінагрополітики від 13.12.2023 № 2159 “Про затвердження Порядку поводження з побічними продуктами тваринного походження, що належать до категорій I-III”, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 08 лютого 2024 р. за № 202/41547 [24]	Введений у дію разом із ЗУ «Про ветеринарну медицину» № 1206-IX	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0202-24#Text
15	Наказ Мінагрополітики від 16.11.2018 № 553 «Про затвердження Вимог щодо ввезення (пересилання) на митну територію України живих тварин та їхнього репродуктивного матеріалу, харчових продуктів тваринного походження, кормів, сіна, соломи, а також побічних продуктів тваринного походження та продуктів їх оброблення, переробки», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 04 квітня 2019 р. за № 346/33317 [25]	16.11.2018	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0346-19#Text

16	Наказ Мінагрополітики від 07.03.2018 № 130 «Про затвердження уніфікованої форми акта, що складається за результатами проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) щодо додержання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері ветеринарної медицини», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 27 березня 2018 р. за № 366/31818 [26]	07.03.2018 втратив чинність з 13.05.2026	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0366-18#Text
17	Наказ Мінекономіки від 01.04.2026 № 4481 Про затвердження форм актів, складених за результатами проведення планового (позапланового) заходу державного контролю (інспектування) стосовно дотримання вимог законодавства про побічні продукти тваринного походження, ветеринарну медицину та благополуччя тварин	від 13.05.2026	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0543-26
18	Наказ Мінагрополітики від 01.04.2014 №118 «Про визнання еквівалентності системи контролю виробництва та обігу продукції та сировини тваринного походження Європейського Союзу», Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 16 квітня 2014 р. за № 431/25208 [27]	01.04.2014	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0431-14#Text
19	Наказом Мінагрополітики від 06 травня 2019 року № 241 «Про затвердження деяких нормативно-правових актів щодо безпечності та гігієни кормів», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 19 липня 2019 року за № 807/33778 [28]	06.05.2019	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0800-19#Text

20	Наказ Держпродспоживслужби від 23.11.2022 № 490 про затвердження форм звітності (при цьому слід враховувати, що збір даних відповідно до нових форм проводиться виключно з 2022 року) [29]	23.11.2022	Додаток 13
21	Наказ Держпродспоживслужби від 17 листопада 2022 року № 480 “Про нотифікацію захворювання тварин” [30]	17.11.2022	Додаток 13

4. ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ВЕТЕРИНАРНОГО КОНТРОЛЮ ЩОДО ГЕ ВРХ В УКРАЇНІ

Компетентним органом у сфері безпечності харчових продуктів і кормів та у галузі ветеринарної медицини на момент проведення цієї оцінки ризиків є Держпродспоживслужба.

Держпродспоживслужба у сфері державного контролю забезпечує:

- контроль під час утримання, розведення, вирощування та обігу живих тварин, виробництва та обігу ветеринарних препаратів, харчових продуктів та кормів, а також на стадії використання кормів та ветеринарних препаратів;
- контроль за походженням туш жувальних, побічних продуктів, параметри та методи їх переробки;
- встановлення обмежень або заборони на імпорту, транзит та експорт товарів, інших об'єктів державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду, що можуть переносити особливо небезпечні хвороби, занесені до списку ВООЗТ, або інші хвороби, що підлягають повідомленню, з окремих країн або карантинних зон у зв'язку з підтвердженням спалаху таких хвороб.

Ветеринарний контроль та нагляд в Україні представлені на всіх рівнях від місцевого до загальнодержавного.

Місцевий рівень:

- на підприємствах – уповноважені особи компетентного органу (офіційні лікарі ветеринарної медицини);
- в населених пунктах – дільничні ветеринарні лікарі, дільниці/дільничні ветеринарні лікарні;
- в пунктах пропуску на кордоні – прикордонні державні ветеринарні інспектори.

Районний рівень:

- державні районні лікарні ветеринарної медицини;
- управління Держпродспоживслужби в районах;
- міжрайонні управління Держпродспоживслужби;
- державні лабораторії ветеринарної медицини Держпродспоживслужби.

Обласний рівень:

- Головні управління Держпродспоживслужби в областях, м. Києві;
- обласні державні лікарні ветеринарної медицини;
- регіональні державні лабораторії Держпродспоживслужби;

- міжрегіональні головні управління Держпродспоживслужби на державному кордоні.

Національний рівень:

- Державна служба України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів;
- Державний науково-дослідний інститут з лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи;
- Державне підприємство “Агентство з ідентифікації і реєстрації тварин”;
- Державне підприємство “Укрветсанзавод”;
- Державний науково-дослідний контрольний інститут ветеринарних препаратів і кормових добавок.

5. ОЦІНКА РИЗИКУ ЗАНЕСЕННЯ ЗБУДНИКА ГЕ ВРХ НА ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ

5.1 Вимоги щодо ввезення (пересилання) на митну територію України об'єктів, що становлять ризик занесення на територію України збудника ГЕ ВРХ

5.1.1 Вимоги щодо ввезення (пересилання) на митну територію України переробленого тваринного білка, включаючи суміші та продукти (за винятком кормів для домашніх тварин), які містять зазначений білок

5.1.2 Ввезення (пересилання) на митну територію України живих тварин

5.1.3 Ввезення (пересилання) на митну територію України харчових продуктів тваринного походження

5.1.4 Ввезення (пересилання) на митну територію України кормів, сіна, соломи, а також побічних продуктів тваринного походження та продуктів їх оброблення, переробки

5.1.5 Контроль за ввезенням на територію України об'єктів, що становлять ризик занесення на територію України збудника ГЕ ВРХ

Інформація щодо вищезазначених розділів детально описана в звіті за третю оцінку ризиків за 2023 рік у розділах 5.1, 5.1.1, 5.1.2, 5.1.3, 5.1.4, 5.1.5 відповідно. Зі звітом можна ознайомитись в [Додатку 8](#). Зміни щодо регулювання зазначених тем у розділах у 2025 році не вносились.

5.2 Результати оцінки ризику занесення збудника ГЕ ВРХ на територію України

5.2.1. Ймовірність занесення збудника ГЕ ВРХ через імпорт живих жуйних тварин

Згідно з інформацією Держродспоживслужби в 2025 році в Україну було імпортовано 1399 живих голів ВРХ (детальна інформація наведена у [Додатку 5](#)). Інформація щодо ввезення на територію України ВРХ з країн або певних зон з офіційно визнаним статусом санітарного ризику, встановлених ВООЗТ, наведена в Таблиці 4.

Таблиця 4

**Перелік країн, з яких було ввезено живих голів ВРХ до України
у 2025 році**

Країна	Статус ВООЗТ щодо ГЕ ВРХ		
	Незначний	Контрольований	Невизначений
ДАНІЯ			
ПОЛЬЩА			
ЛИТВА			
ВСЬОГО: 3	3	0	0

Статус країн зазначений згідно з офіційною класифікацією ВООЗТ:

<https://www.woah.org/en/disease/bovine-spongiform-encephalopathy/#ui-id-2>

Вищенаведена інформація демонструє, що в Україну експортується ВРХ тільки із країн зі статусом незначного ризику щодо ГЕ ВРХ.

При цьому все ввезене на територію України поголів'я ВРХ обов'язково відслідковується. Жодних офіційних повідомлень про підтвердження такого діагнозу не надходило.

Водночас, важливо зауважити, що рух імпортованого поголів'я поза та на території України є повністю простежуваним із можливістю визначення країни походження тварини та кінцевою точкою її прибуття в Україні, або можливі переміщення, що висвітлено в [Додатку 5](#).

Також відповідно до Кодексу [1] є обов'язковим вказувати призначення імпортованого поголів'я ВРХ. Відповідно до наданої інформації Управлінням державного контролю на кордоні Держпродспоживслужби тварини призначені для забою одразу або після відгодівлі не імпортуються в Україну ([Додаток 5](#)). Водночас, відповідно до наказу Держпродспоживслужби від 23.11.2022 року № 490, яким введено форми звітності, здійснено збір інформації за період 12 місяців звітного року (далі - Наказ № 490) [29] ([Додаток 13](#)). Так, в господарствах молочного сектору нараховується 6844 імпортовані голови ВРХ, а для розведення в м'ясному секторі ВРХ не ввозилися ([Додаток 11](#) таблиця 14).

Варто зазначити, що 1399 імпортованих тварини складають лише 0,12% від усього поголів'я в Україні, яке згідно з інформацією Наказу № 490 [29]

([Додаток 13](#)) станом на 1 січня 2026 року становить 1 млн 149,7 тис. голів ВРХ ([Додаток 11](#)).

Також інформативним є показник співвідношення імпортованого поголів'я до експортованого. Згідно з інформацією наданою Управлінням державного контролю на кордоні Держпродспоживслужби за 2025 рік було експортовано 110060 голів ВРХ, а імпортовано 1399 голів ([Додаток 5](#)). Таким чином частка експорту протягом зазначеного періоду значно перевищує імпорт. Наразі не зареєстровано жодного офіційного повідомлення щодо підозри або підтвердження ГЕ ВРХ серед імпортованої з України ВРХ.

Під час оцінки занесення проводився процес оцінювання ймовірності занесення ГЕ ВРХ в Україну з живими жуйними тваринами (R1, R2) по всіх зазначених шляхах в цілому (Таблиця 5).

Таблиця 5

Результати оцінки ймовірності занесення ГЕ ВРХ в Україну з живими жуйними тваринами

Кроки шляху ризику	Ймовірність	Невизначеність
R1, R2 Яка ймовірність занесення ГЕ ВРХ в Україну з живими жуйними?	Незначна	Низька

Обґрунтування:

Проаналізувавши інформацію щодо імпортованої в Україну живої ВРХ за 2025 рік, експерти встановили незначний рівень ризику занесення ГЕ ВРХ в Україну, оскільки:

- частка імпортованого поголів'я по відношенню до наявного поголів'я в Україні є незначною і складає менше 1%;
- імпорт відбувається із країн, які мають статус із незначним ризиком щодо ГЕ ВРХ;
- за попередні роки, у тому числі звітній період, не надходили скарги щодо зареєстрованих випадків ГЕ ВРХ у експортованих голів з України.

5.2.2. Ймовірність занесення збудника ГЕ ВРХ через імпорт ББ

Проаналізувавши інформацію щодо імпорту ББ за 2025 рік, фактів надходження на територію України ББ I та II категорії не встановлено (детальна інформація в [Додатку 6](#)).

В таблицях 6,8,9 наведені дані щодо надходження ББ на територію України по видам тварин, з яких ББ виготовлені.

Таблиця 6

Надходження ББЖ на територію України в 2025 році

Країна виробник	Рік ввезення на територію України	Обсяг ввезеної продукції, тон	Вилучено імпортованого білкового борошна жуйних та інших видів тваринного білку	
			Повернуто, тон	Утилізовано на території України, тон
Італія	2025	340,3	0	0
Всього:		340,3		

Джерело: [Додаток 6](#)

Імпорт ББЖ в 2025 році відбувся з країн із незначним ризиком щодо ГЕ ВРХ. Також, відповідно до даних Держпродспоживслужби ввезення відбувалось з підприємств, які мають євро-номер. Відповідно до наказу Мінагрополітики № 118 від 01.04.2014 «Про визнання еквівалентності системи контролю виробництва та обігу продукції та сировини тваринного походження Європейського Союзу» [24] Україна визнає еквівалентною систему постійного офіційного контролю виробництва та обігу продукції та сировини тваринного походження Європейського Союзу системі забезпечення безпечності та якості харчових продуктів України та дозволяє ввезення в Україну товарів із потужностей (об'єктів), внесених до відповідних реєстрів, ухвалених Європейською Комісією, що підтверджено номерами ухвалення (євро-номерами).

З метою доведення простежуваності продукції було проведено розслідування щодо всіх імпортованих партій ББЖ. Відповідно до отриманої інформації від МГУ Держпродспоживслужби було ввезено 5 партій ББЖ двома різними операторами ринку.

Три партії ББЖ було ввезено оператором ринку ТОВ «ВЕЛЛФАРМ» (Харківська область) та здійснено перепродаж двох партій та частини третьої партії (11,19 т) АТ «АГРОКОМБІНАТ «КАЛИТА» (Київська область). З метою доведення унеможливлення контакту чи перехресного забруднення цим ББ кормів для жуйних тварин, ГУ Держпродспоживслужби в Київській області був сформований запит до підприємства АТ «АГРОКОМБІНАТ «КАЛИТА»

(Київська область) щодо впроваджених та вжитих на підприємстві заходів контролю перехресного забруднення інших кормів і кормових інгредієнтів, зокрема кормів для жуйних тварин, закупленим ББЖ під час виробництва, зберігання та транспортування кормів для жуйних тварин. Підприємство надало відповідь, що на потужності утримуються тільки свині та відсутні ВРХ та ДРХ, що унеможливорює потрапляння ББЖ до кормів призначених жуйним тваринам.

Одна з частин третьої партії (11,19 т) була продана підприємству ПРАТ “Агрокомбінат “СЛОБОЖАНСЬКИЙ” (Харківська область). ГУ Держпродспоживслужби в Харківській області надіслало запит на підприємство щодо впроваджених та вжитих на підприємстві заходів контролю перехресного забруднення інших кормів і кормових інгредієнтів, зокрема кормів для жуйних тварин, закупленим ББЖ під час виробництва, зберігання та транспортування кормів для жуйних тварин. Підприємство надало інформацію, що здійснює утримання тільки голів свиней, і на потужності відсутні ВРХ та ДРХ, що унеможливорює потрапляння ББЖ до кормів призначених жуйним тваринам.

Дві партії (21,82 т та 22,52 т) ТОВ “ІКСОФІТА” здійснила перепродаж до підприємств ТОВ “СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО “ВОЛОДАР” (Київська область), ПП “АГРАРНА КОМПАНІЯ 2004” (Хмельницька область) та ТОВ “АГРОВЕТ ПРОДАКШН” (Черкаська область). За результатами надісланих запитів до вищезазначених підприємств ГУ Держпродспоживслужби в Київській, Хмельницькій та Черкаській областях, отримано інформацію, що ТОВ “СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО “ВОЛОДАР” (Київська область) - здійснює утримання тільки індиків, ПП “АГРАРНА КОМПАНІЯ 2004” (Хмельницька область) та ТОВ “АГРОВЕТ ПРОДАКШН” (Черкаська область) - здійснюють утримання поголів'я свиней. На зазначених господарствах відсутні ВРХ та ДРХ, що унеможливорює потрапляння ББЖ до кормів призначених жуйним тваринам.

Детальніше із етапами розслідування можна ознайомитись в [Додатку 12](#).

Водночас, відповідно до змін внесені до Інструкції з профілактики та боротьби з трансмісивними губчастоподібними енцефалопатіями, затвердженої наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 07.03.2024 № 699, додатком 2 до цієї Інструкції визначено перелік тварин та білок тваринного походження, який дозволяється їм згодовувати.

ПЕРЕЛІК видів тварин

№ з/п	Сільськогосподарські тварини, з яких отриманий перероблений тваринний білок	Сільськогосподарські тварини, яких дозволяється годувати переробленим тваринним білком
1.	Комахи	Тварини аквакультури, хутрові тварини, свині, свійська птиця
2.	Свині	Тварини аквакультури, хутрові тварини, свійська птиця
3.	Свійська птиця	Тварини аквакультури, хутрові тварини, свині
4.	Комахи та свині	Тварини аквакультури, хутрові тварини, свійська птиця
5.	Комахи та свійська птиця	Тварини аквакультури, хутрові тварини, свині
6.	Свині та свійська птиця	Тварини аквакультури, хутрові тварини
7.	Комахи, свині та свійська птиця	Тварини аквакультури, хутрові тварини

Ввезення ББ для годівлі продуктивних і непродуктивних тварин (за виключенням жуйних) не заборонено законодавством України та Кодексом [7]. В той же час в різних країнах зокрема в країнах ЄС передбачено ряд обмежень щодо годівлі певних видів тварин ББ від інших видів тварин. В Україні в рамках гармонізації законодавства до законодавства ЄС Законом 287-VIII [14] передбачено встановлення вимог до годівлі тварин побічними продуктами тваринного походження, встановлення таких вимог належить до повноважень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної аграрної політики.

Слід вказати, що при цьому в Україні дія тотальна заборона на годівлю жуйних ББ від жуйних.

Також слід зауважити, що відповідно до Кодексу (Розділ 11.4.2) [7] передбачено формування системи контролю в державі при виробництві кормів для продуктивних тварин для уникнення перехресного забруднення ББ кормів призначених для жуйних.

Таблиця 8

Надходження рибного борошна та мушлей в Україну за 2025 рік

Країна виробник	Вид тварин від якого отримано продукцію	Обсяг ввезеної продукції, тон	Вилучено імпортованого рибного борошна	
			Повернуто, тон	Утилізовано на території України, тон
Данія	Риба	322,4	0	0
Китай	Риба	20	0	0
Норвегія	Риба	22,194	0	0
Ісламська Республіка Мавританія	Риба	60	0	0
Латвійська Республіка	Риба	202,864	0	0
Естонія	Риба	500,0	0	0
Франція	Порошок мушель	374	0	0
Всього		1501,458		

Джерело: [Додаток 6](#)

Таблиця 9

Надходження в Україну ББ від свиней/птиці за 2025 рік

Країна виробник	Вид тварин від якого отримано продукцію	Обсяг ввезеної продукції, тон	Вилучено імпортованого ББЖ та інших видів тваринного білку	
			Повернуто, тон	Утилізовано на території України, тон
Польща	Свині/птиця	5 080,489	0	0
Молдова	Птиця	147,42	0	0

Німеччина	Свинне м'ясокісткове борошно	20,5	0	0
Всього		5 248,4 тон.		

Джерело: [Додаток 6](#)

При ввезенні ББ від інших видів тварин відмінних від жуйних дотримуються наступних вимог:

- потужність, де вироблено продукцію внесено до Реєстру країн та потужностей, з яких дозволяється ввезення (пересилання) продуктів на митну територію України, після відповідного інспектування з боку Держпродспоживслужби (доступно онлайн: <https://dpss.gov.ua/diyalnist/reystriavidkritidani>). Під час такого інспектування вивчаються на місці питання щодо можливої контамінації продукції, що призначена для імпорту в Україну, під час виробництва продуктами отриманими від жуйних;

- кінцевий продукт з моменту переробки має зберігатись у спосіб, що забезпечує уникнення забруднення або зараження продукту збудниками захворювань, що можуть передаватись людям чи тваринам.

Вищезазначені вимоги перевіряються територіальними органами при перетині кордону з Україною в рамках державного контролю на кордоні на відповідність їх підтвердження в міжнародному ветеринарному сертифікаті.

Також, з 2023 року функціонує Форма звітності щодо простежуваності надходження на митну територію України вантажів із кормами для продуктивних тварин (які містять або складаються з продуктів тваринного походження), що дозволяє в реальному часі контролювати надходження та розміщення імпортованих кормів та інгредієнтів для кормів тваринного походження, яку заповнюють фахівці МГУ Держпродспоживслужби та ГУ Держпродспоживслужби в м. Києві та областях.

Водночас, з 2024 року впроваджено звітність щодо зареєстрованих кормових потужностей та результатів заходів державного контролю (затверджена наказом Держпродспоживслужби № 139 від 06.03.2024).

Таблиця 10

Дані щодо зареєстрованих кормових потужностей та результатів заходів державного контролю

К-ть підприємств загальна	Загальна к-ть підприємств змішаного типу та виключно для жуйних	К-ть підприємств з колонки (А), які виробляють корми, тільки для ВРХ	К-ть заходів контролю, які було проведено під наглядом компетентного органу	К-ть виявлених порушень	К-ть порушень пов'язаних із недотриманням законодавства про побічні продукти тваринного походження не призначені для споживання людьми, які були виявлені під час заходів контролю
	(А)		2025	2025	2025
32	15	1	41	6	0

Джерело: [Додаток 15](#)

Під час оцінки занесення проводився процес оцінювання ймовірності занесення ГЕ ВРХ в Україну з ББ по всім зазначеним шляхам в цілому (R3, R4), результати якого наведені в таблиці 11.

Таблиця 11

Результати оцінки ймовірності занесення ГЕ ВРХ в Україну з ББ

Кроки шляху ризику	Ймовірність	Невизначеність
R3, R4 Яка ймовірності занесення ГЕ ВРХ в Україну з ББ?	Низький	Низька

Обґрунтування:

Проаналізувавши інформацію щодо імпортованого ББ в Україну за 2025 рік, експертами встановлено незначний рівень ймовірності занесення ГЕ ВРХ, оскільки:

- імпорт ББЖ відбувався на територію України в 2025 році з країн, що мають офіційний статус ВООЗТ із незначним ризиком щодо ГЕ ВРХ;
- експерти висловили засторогу щодо відсутності програми моніторингу імпортованого ББ від ІВТ в Україні (вхідного контролю), що не дає змогу в повній мірі виключити можливу фальсифікацію та/або контамінацію цього борошна борошном від жуйних тварин. В той же час імпорт продуктів

тваринного походження в Україну може відбуватись тільки з підприємств, які внесено до Реєстру країн та потужностей, з яких дозволяється ввезення (пересилання) продуктів на митну територію України, після відповідного інспектування з боку Держпродспоживслужби та мають єврономер;

- розслідування щодо визначення простежуваності довело підтвердження уникнення контакту ББЖ із жуйними тваринами на території України. Водночас, часовий проміжок, який зайняло проведення цього дослідження є доволі суттєвий.

5.2.3 Ймовірність занесення збудника ГЕ ВРХ через імпорт кормів та кормових інгредієнтів, що містять у складі ББЖ

Введення в обіг кормових добавок дозволяється виключно тим операторам ринку, за зверненнями яких відповідні кормові добавки були зареєстровані в Україні.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 3 березня 2020 року № 210 “Про затвердження Положення про державну реєстрацію кормових добавок” [31] дозволяється ввозити на територію України кормові добавки, не зареєстровані в Україні, в таких граничних обсягах:

- 1) для державної реєстрації в Україні - до 8 кілограмів;
- 2) для презентації (демонстрації) на ярмарках, виставках, конференціях, інших публічних заходах - до 20 кілограмів;
- 3) для наукових досліджень - до 20 кілограмів;
- 4) для внутрішніх потреб заявника, зокрема розроблення нових кормів, без права введення в обіг кормової добавки окремо або в складі корму, а також без права введення в обіг тваринам, що годувалися з використанням такої кормової добавки, - до 20 кілограмів.

Процедури ввезення кормів та кормових інгредієнтів описані в [розділі 5.1](#).

Відповідно до даних наданих МГУ Держпродспоживслужби ([Додаток 7](#)) загальне число зареєстрованих кормових добавок, що надійшли на територію України в режимі імпорту у 2025 році складає 24 найменувань, що містили білки тваринного походження, а саме сухе молоко та яєчний білок (що дозволені до згодовування).

Під час оцінки занесення проводився процес оцінювання ймовірності занесення ГЕ ВРХ в Україну з імпортом кормів та кормових інгредієнтів, що містять у складі ББЖ по всім зазначеним шляхам в цілому (R5, R6), результати якого наведені в таблиці 12 .

Результати оцінки ймовірності занесення ГЕ ВРХ в Україну з імпортом кормів та кормових інгредієнтів, що містять у складі ББЖ

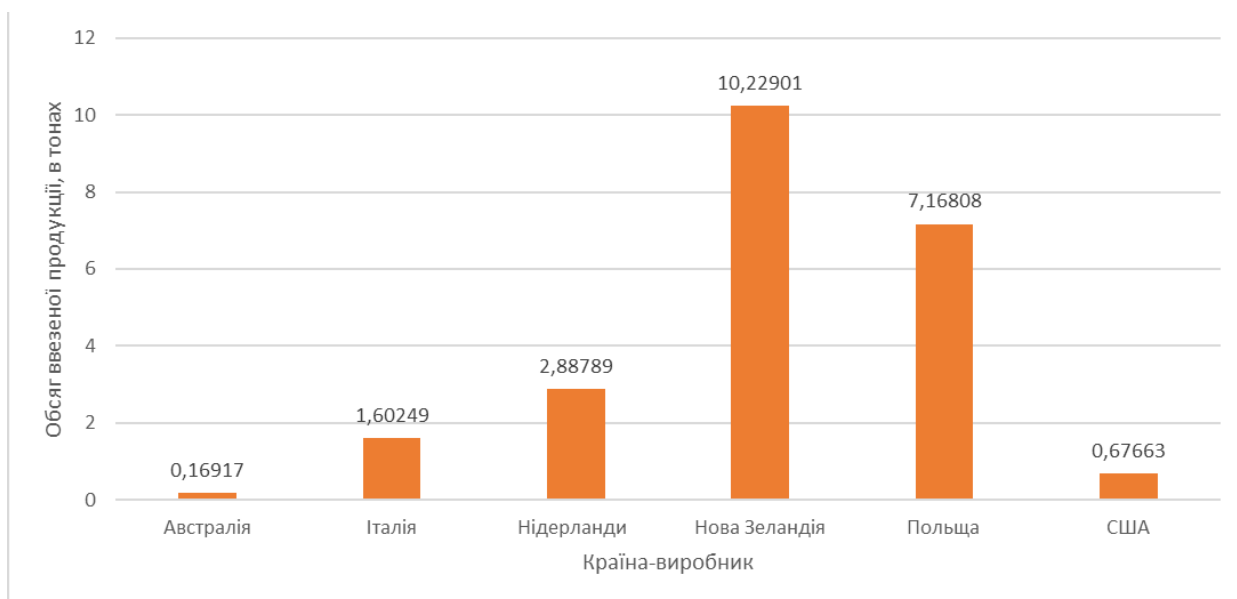
Кроки шляху ризику	Ймовірність	Невизначеність
R5, R6, R7 Яка ймовірність занесення ГЕ ВРХ в Україну з імпортом кормів та кормових інгредієнтів, що містять у складі ББЖ?	Незначний	Низька

Обґрунтування:

Проаналізувавши інформацію щодо імпортованих в Україну кормів та кормових добавок за 2025 рік, експертами був встановлений незначний рівень ймовірності занесення ГЕ ВРХ саме через імпорт кормів та кормових добавок, оскільки в Україну імпортовано в 2025 році 24 найменувань, кормів та кормових добавок, інгредієнти яких зареєстровані в Україні, та які мають в своєму складі білок тваринного походження, а саме молочний та яєчний білки, які не становить ризику занесення збудника ГЕ ВРХ.

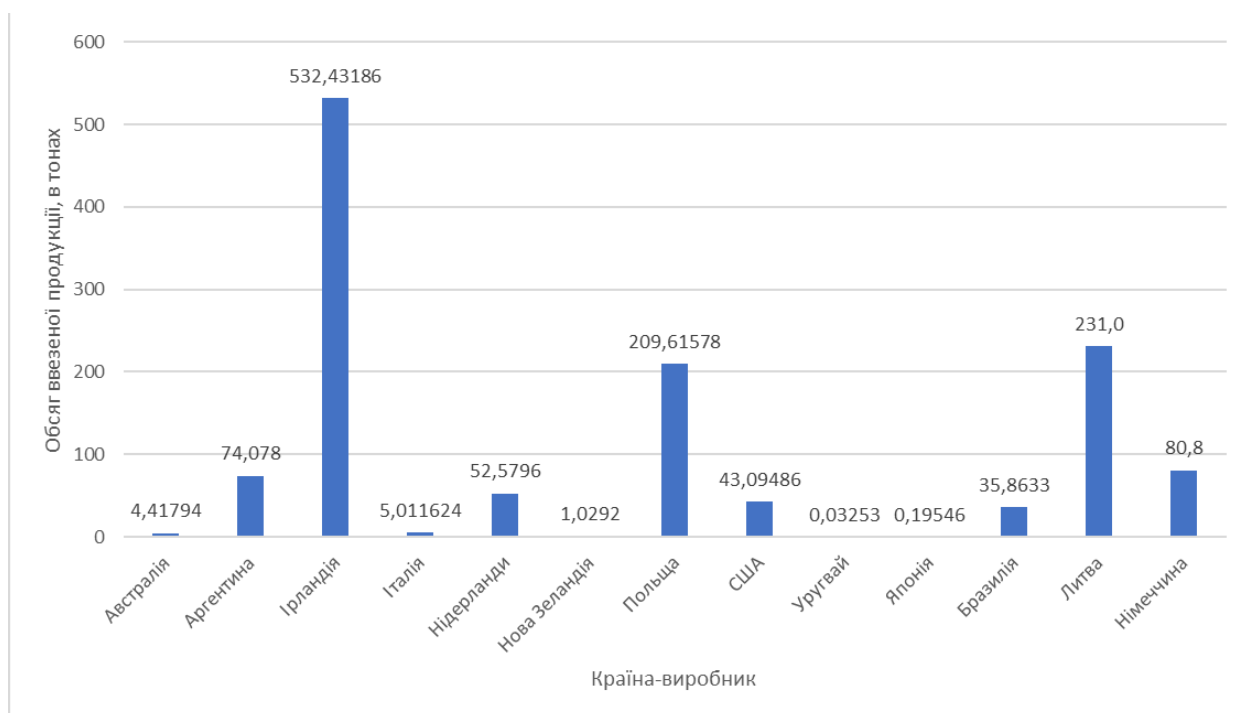
5.2.4 Ймовірність занесення збудника ГЕ ВРХ через імпорт харчових продуктів тваринного походження

Інформацію щодо обсягів м'яса ВРХ та ДРХ, ввезеного в Україну у 2025 році графічно представлена на рисунках 3-5.

Джерело: [Додаток 6](#)

Рис. 3. Інформація щодо ввезення в Україну м'яса ВРХ на кістці (в розрізі країн та ризикованості матеріалів) за 2025 рік

Рис. 4. Інформація щодо ввезення в Україну м'яса ВРХ та ДРХ без кістки (в розрізі країн та ризикованості матеріалів) за 2025 рік

Джерело: [Додаток 6](#)

Рис. 5. Співвідношення обсягів ввезеного м'яса на кістці та без кістки у 2025 році

Джерело: [Додаток 6](#)

Враховуючи останні офіційні дані ВООЗТ щодо країн, які імпортували свою продукції на територію України за звітний період [10], усі вони мають статус із незначним ризиком щодо ГЕ ВРХ.

Згідно Кодексу [1] стосовно ГЕ ВРХ м'ясо, яке відділене від кістки вважається безпечним. Керуючись даними наведеними вище, стосовно імпорту м'яса на територію України, в 2025 році завезено м'яса без кістки 1270,15 тони (що складає 98 % від кількості загального імпортованого м'яса). У 2025 році імпорт відбувався тільки з країн із незначним ризиком, що свідчить про мінімальну ймовірність занесення збудника ГЕ ВРХ.

Також в 2025 році фіксувалось завезення м'яса на кістці – 22,7 тон, що складає 2 % від загальної кількості імпортованого м'яса. Все м'ясо на кістці завезене із країн із незначним ризиком.

Під час оцінки занесення проводився процес оцінювання ймовірності занесення ГЕ ВРХ в Україну з імпортом харчових продуктів тваринного походження, що містять у складі ББЖ по всім зазначеним шляхам в цілому (R8, R9, R10), результати якого наведені в таблиці 12.

Таблиця 13

Результати оцінки ймовірності занесення ГЕ ВРХ в Україну через імпорт харчових продуктів тваринного походження

Кроки шляху ризику	Ймовірність	Невизначеність
R8, R9, R10. Яка ймовірність занесення ГЕ ВРХ в Україну з харчовими продуктами отриманими від ВРХ?	Незначний	Низька

Обґрунтування:

Проаналізувавши інформацію щодо імпортованих в Україну харчових продуктів отриманих від ВРХ за 2025 рік, експерти встановили незначну ймовірність занесення ГЕ ВРХ в Україну з харчовими продуктами отриманими від ВРХ, оскільки:

- в Україну завозились харчові продукти тільки з країн (100%), що визнані ВООЗТ, як країни з незначним ризиком щодо ГЕ ВРХ;
- у 2025 році завезено м'яса без кістки 1270,15 тони (що складає 98 % від кількості загального імпортованого м'яса), яке згідно регламенту ВООЗТ щодо ГЕ ВРХ є безпечним;

- також в 2025 році фіксувалось завезення м'яса на кістці – 22,7 тони, що складає 2 % від загальної кількості імпортованого м'яса. Все м'ясо на кістці завезене із країн із незначним ризиком.

5.2.5 Ймовірність занесення збудника ГЕ ВРХ через імпорт добрив із вмістом ББЖ

Відповідно до даних наданих МГУ Держпродспоживслужби ([Додаток 6](#)) добрива із вмістом ББЖ не завозились на територію України в 2025 році (таблиця 13).

Таблиця 14

Надходження в Україну добрив із вмістом ББЖ за 2025 рік

Країна виробник	Рік ввезення на територію України	Обсяг ввезеної продукції, тон	Вилучено імпортованого білкового борошна жуйних та інших видів тваринного білку	
			Повернуто, тон	Утилізовано на території України, тон
	2025	0	0	0

Джерело: [Додаток 6](#)

Під час оцінки занесення проводився процес оцінювання ймовірності занесення ГЕ ВРХ в Україну з імпортом добрив, що містять у складі ББЖ (R11), результати якого наведені в таблиці 14.

Таблиця 15

Результати оцінки ймовірності занесення ГЕ ВРХ в Україну через імпорт добрив із вмістом ББЖ

Кроки шляху ризику	Ймовірність	Невизначеність
R11. Яка ймовірність занесення ГЕ ВРХ в Україну з імпортом добрив із вмістом ББЖ?	Незначний	Низька

Обґрунтування:

Проаналізувавши інформацію щодо імпортованих добрив із вмістом ББЖ в Україну за 2025 рік, експерти встановили незначну ймовірність занесення ГЕ ВРХ в Україну, оскільки:

- імпорт добрив із вмістом білка жуйних не відбувався в 2025 році;
- також, добрива із вмістом білка жуйних є дороговартісним інструментом і не є розповсюдженими у використанні фермерами в Україні.

6. ОЦІНКА РИЗИКУ ПОШИРЕННЯ ЗБУДНИКА ГЕ ВРХ ПО ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

6.1 Зібрані дані та інформація для оцінки ймовірності поширення збудника ГЕ ВРХ

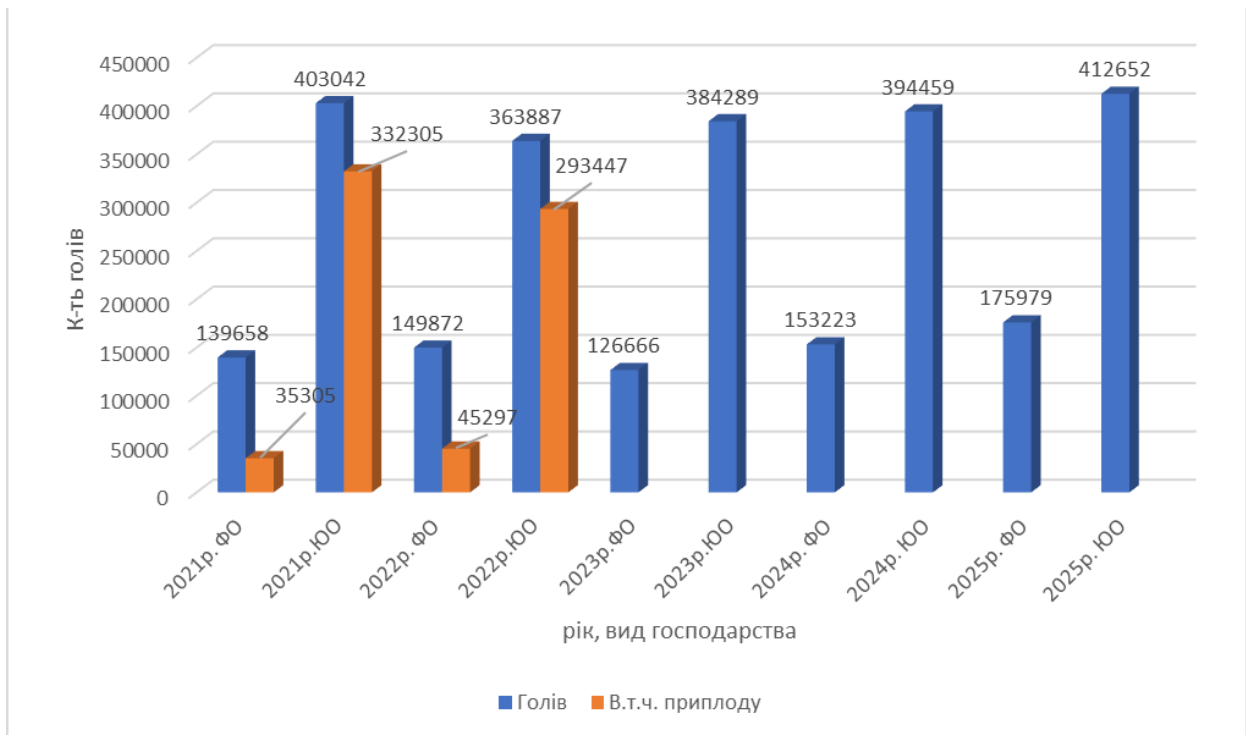
З метою визначення рівня ймовірності поширення збудника ГЕ ВРХ всередині України через жуйних тварин старше 30-місячного віку з клінічними підозрами, тих, які йдуть на вимушений забій, жуйних тварин, що загинули або були забиті на фермі та подвірно, жуйних тварин молодше і старше 36-місячного віку, що призначені для планового забою та імпортованих жуйних тварин, через корми та харчові продукти (шляхи ризику E1-E7) експертами враховувались наведені нижче дані та інформація.

6.1.1 Система ідентифікації та реєстрації тварин

Детально система ідентифікації та реєстрації тварин описана в попередньому звіті в розділі 6.1.1 відповідно ([Додаток 8](#)). Зміни щодо регулювання зазначеної теми у розділі в 2025 році не вносились.

Внаслідок подій пов'язаних з повномасштабним вторгненням російської федерації в Україну 24 лютого 2022 року, залишаються проблеми з ідентифікацією тварин на територіях, де відбуваються бойові дії ([Додаток 9](#)).

Компетентним органом в Україні в сфері ідентифікації та реєстрації тварин є Державне підприємство “Агентство з ідентифікації та реєстрації тварин” та територіальні органи Держпродспоживслужби. За офіційними даними в 2025 році зареєстровано 588631 голів ВРХ ([Додаток 9](#)).

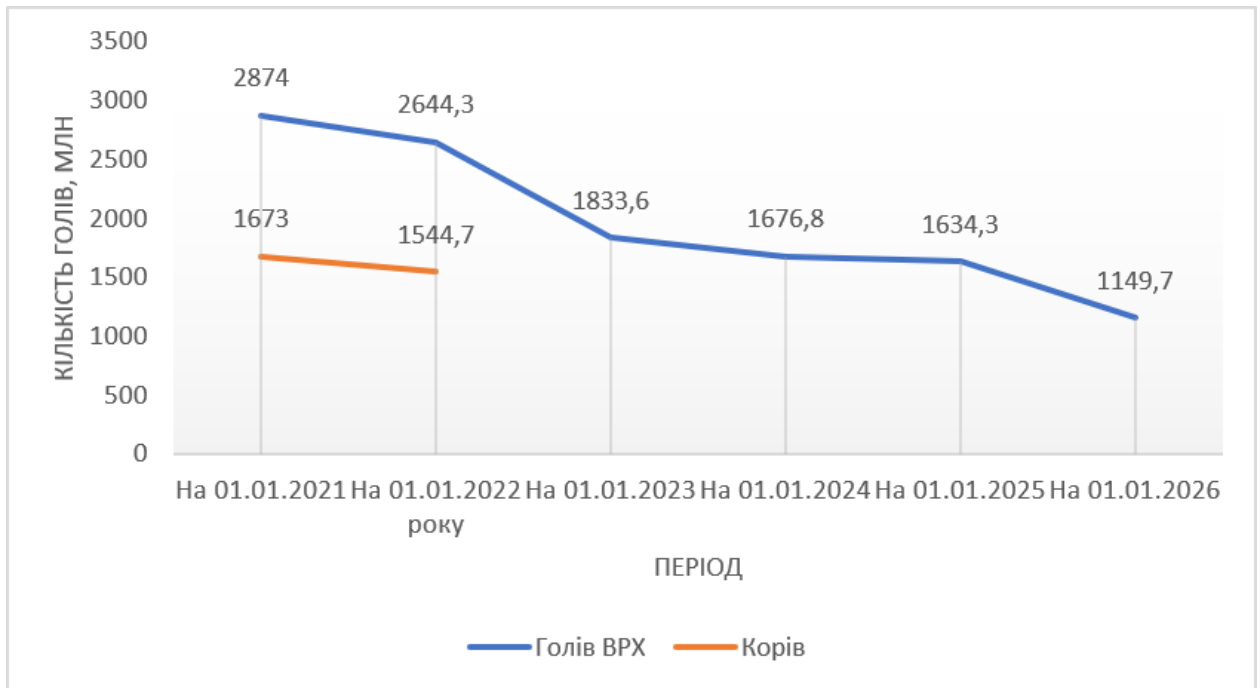
Рис. 6. Ідентифікація тварин за 2021-2025 роки

Джерело: [Додаток 9](#)

Враховуючи повномасштабне вторгнення російської федерації в Україну, ідентифікація тварин на непідконтрольних Україні територіях не проводиться з 24 лютого 2022 року.

6.1.2 Короткий огляд поголів'я ВРХ в Україні

Станом на 1 січня 2026 року в присадибному і промисловому секторі України утримується 1 млн 149,7 тис. голів ВРХ, що на 3 % менше ніж кількість загального поголів'я у січні 2025 року.

Рис. 7. Огляд динаміки поголів'я ВРХ в Україні за 2022-2025 роки

Джерело: [Додаток 11](#) та офіційні дані Держстату [32]

На рис.8 представлена динаміка зміни співвідношення утримання ВРХ в Україні на підприємствах та у приватному секторі. Так, станом на 01.01.2026 кількість тварин, яка утримується на підприємствах переважає над кількістю тварин на особистих господарствах населення.

Рис. 8. Розподіл поголів'я ВРХ за місцем утримання

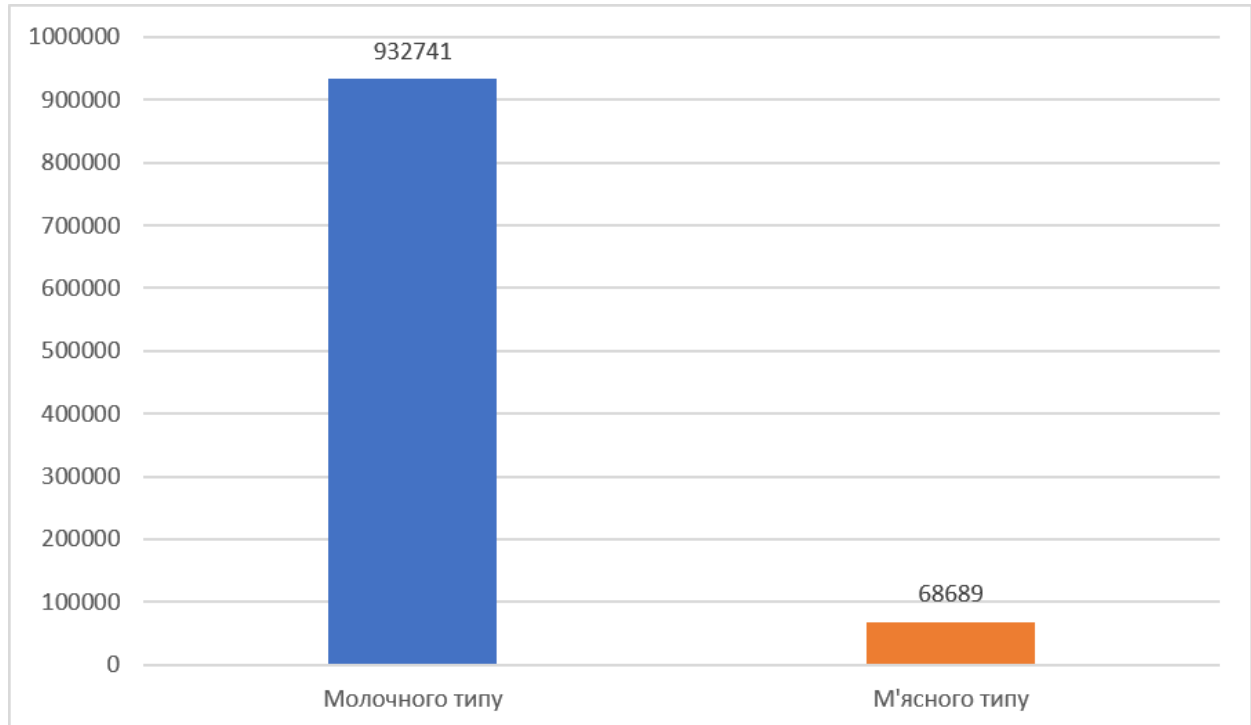
Джерело: [Додаток 11](#) та офіційні дані Держстату [32]

Основними практиками утримання ВРХ в Україні є прив'язна, стійлово-вигульна та стійлово-пасовищна системи. Для молочного сектору ще досі притаманна прив'язна система утримання. За цієї практики тварина перебуває переважно у стійлі на прив'язі. Площа стійла зазвичай становить близько 1,7-2,4 м², вони обладнані годівницями, поїлками і в ньому ж відбувається доїння, або за окремих випадків можуть використовувати спеціальні зали для доїння. Цілорічне перебування у стійлах організують для великого поголів'я корів при високій частці розораних земель та відсутності території для випасу.

Для господарства м'ясного типу розведення притаманна стійлово-вигульна система утримання. За цієї практики тварин утримують у загорожі протягом усього року. Приміщення використовуються для утримання корів та телят.

В приватному секторі зазвичай використовують стійлово-пасовищну практику утримання. Система заснована на перебуванні тварин взимку в приміщенні, а влітку на пасовищі.

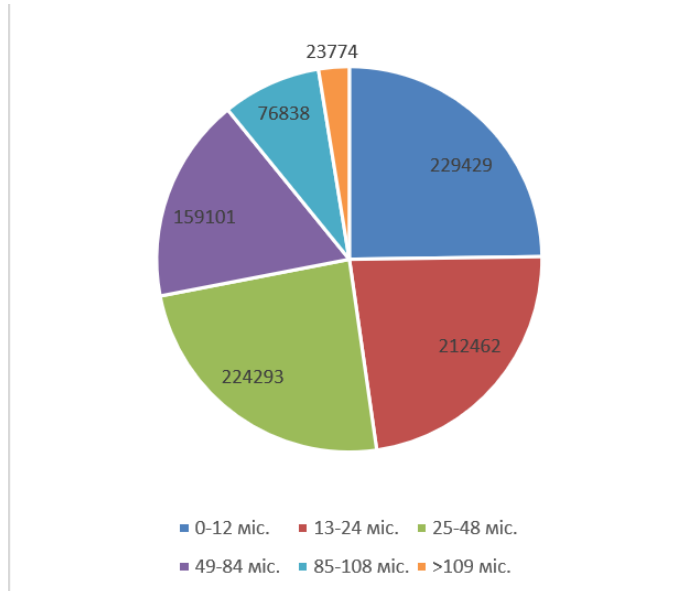
Також за наявними даними щодо розподілу порід ВРХ, то в Україні на сьогодні спостерігається абсолютне домінування порід молочного напрямку над м'ясним напрямком (Рис. 9).

Рис. 9. Розподіл поголів'я ВРХ між молочним та м'ясним напрямком

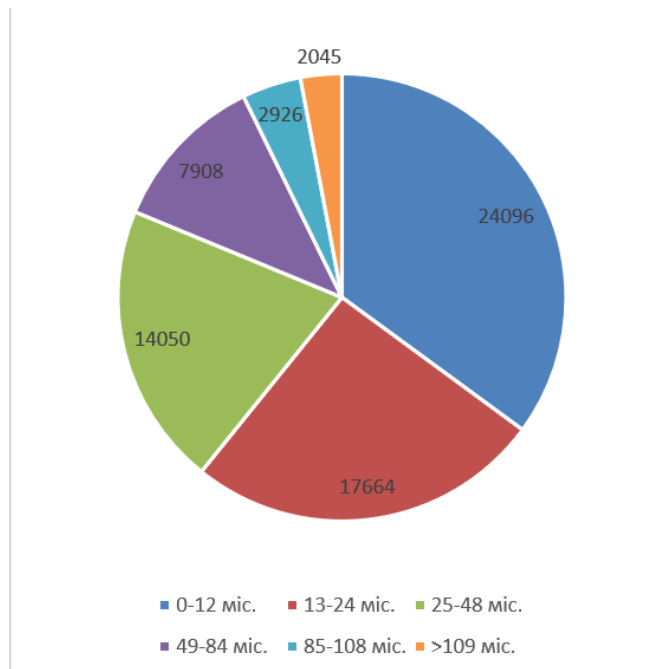
Джерело: [Додаток ІІ таблиця 13](#)

Відповідно до зібраних даних на виконання Наказу № 490 [29] ([Додаток 11](#)) було підраховано співвідношення по віковим групам ВРХ за 2025 рік (Рис.10, Рис.11, Рис.12).

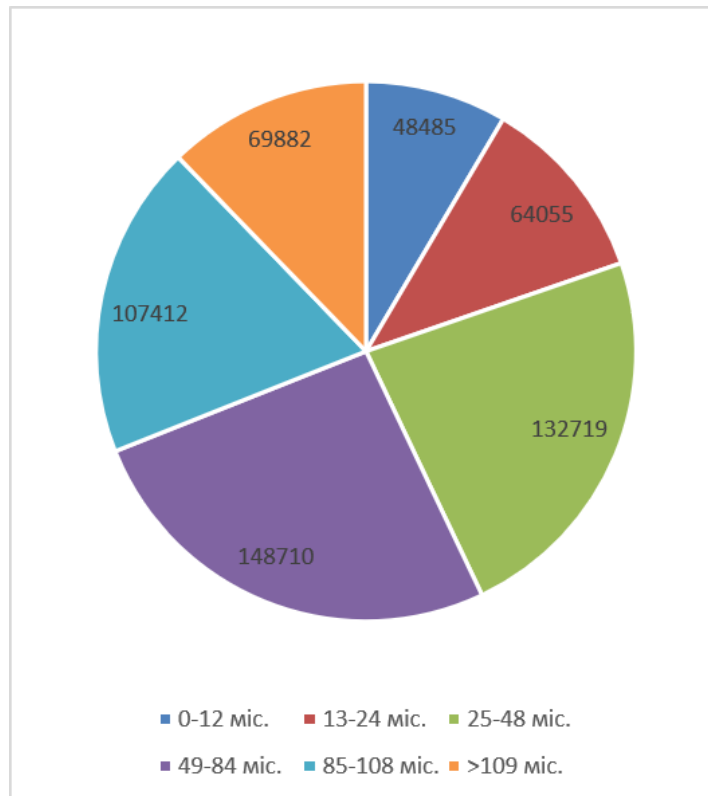
Рис. 10. Співвідношення поголів'я ВРХ за віковими групами в господарствах (молочного типу)

Джерело: [Додаток 11](#) таблиця 12

Рис. 11. Співвідношення поголів'я ВРХ за віковими групами в господарствах (м'ясного типу)

Джерело: [Додаток 11](#) таблиця 12

Рис. 12. Співвідношення поголів'я ВРХ за віковими групами в приватному секторі

Джерело: [Додаток 11](#) таблиці 13

Виходячи з наданої інформації, можна зробити висновок, що в господарствах м'ясного і молочного типу спостерігається тенденція до утримання тварин менше 48 місячного віку, які мають менший ризик зараження ніж старші тварини. В приватному секторі спостерігається ситуація, що в більшості утримуються тварини старше 48 місячного віку.

За попередніми даними *Держстату*, зростання чисельності поголів'я корів зафіксовано на сільськогосподарських підприємствах у 10 областях, а саме у Рівненській області (+18%), Тернопільській області (+10%), Львівській області (+8%), Івано-Франківській області (+7%), Чернігівській області (+7%), Хмельницькій області (+5%), Волинській області (+4%), Черкаській області (+3%), Вінницькій області (+2%), Полтавській області (+0,4%) відносно 1 січня 2025 року.

Джерело: Асоціація виробників молока (АВМ)

6.1.3 Підхід до виробництва, маркування, розміщення на ринку, зберігання кормів та годівлі ВРХ в Україні

Підхід до виробництва маркування, розміщення на ринку, зберігання кормів та годівлі ВРХ в Україні детально описаний в попередньому звіті в розділі 6.1.3 відповідно ([Додаток 8](#)). Зміни щодо регулювання зазначеної теми в розділі в 2025 році не вносились.

6.1.4 Правила внесення органічних добрив та покращувачів ґрунту із вмістом побічних продуктів тваринного походження не призначених для споживання людьми категорії II та III (в тому числі із вмістом білку жуйних)

Правила внесення органічних добрив та покращувачів ґрунту із вмістом побічних продуктів тваринного походження не призначених для споживання людьми категорії II та III (в тому числі із вмістом білку жуйних) детально описані в попередньому звіті в розділі 6.1.3 відповідно ([Додаток 8](#)). Зміни щодо регулювання зазначеної теми в розділі в 2025 році не вносились.

Згідно отриманих даних від Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України Державний реєстр пестицидів і агрохімікатів дозволених до використання в Україні не містить відомостей стосовно державної реєстрації агрохімікатів із вмістом білка жуйних тварин.

Водночас, відповідно до частини третьої статті 4 Закону України «Про пестициди і агрохімікати» вимоги щодо проведення державної реєстрації агрохімікатів не поширюються на:

- дослідні партії, що використовуються для державних випробувань та наукових досліджень;
- виробництво для експорту та виробництво дослідних партій, що використовуються для державних випробувань, науково-технологічних досліджень та випробувань;
- агрохімікати, дозволені до ввезення на митну територію України, виробництва, торгівлі, застосування та рекламування без їх державної реєстрації, згідно з додатком до цього Закону;
- дігестат, що утворюється в біогазових установках, який використовується як органічне добриво чи покращувач ґрунту ([Додаток 15](#)).

6.1.5 Заборона на згодовування жуйним кормів, що можуть містити білок жуйних

Заборона на згодовування жуйним кормів, що можуть містити білок жуйних детально описана в попередньому звіті в розділі 6.1.5 відповідно

([Додаток 8](#)). Зміни щодо регулювання зазначеної теми в розділі в 2025 році не вносились.

6.1.6 Державний контроль за дотриманням вимоги щодо ідентифікації тварин, заборони згодовування та контроль за обігом побічних продуктів тваринного походження на фермах

Державний контроль за дотриманням вимоги щодо ідентифікації тварин, заборони згодовування та контроль за обігом побічних продуктів тваринного походження на фермах детально описаний в попередньому звіті в розділі 6.1.6 відповідно ([Додаток 8](#)). Зміни щодо регулювання зазначеної теми в розділі в 2025 році не вносились.

Відповідно до Наказу № 490 [29] проведено аналіз даних щодо здійснення державного контролю господарств по утриманню жуйних тварин щодо заборони згодовування кормів, що містять білок жуйних з використанням переліку питань, затвердженого [Наказом № 130](#) [26]. Так, у 2025 році здійснено 478 заходів державного контролю господарств, що утримують ВРХ, та 27 заходів державного контролю господарств, що утримують ДРХ. При цьому було виявлено 140 порушень, але з них не було жодного порушення щодо згодовування білку жуйним ([Додаток 11](#) таблиця 11).

Водночас для підтвердження дотримання заборони також проводиться моніторинг білка жуйних в кормах для жуйних (детальніше в [розділі 6.1.7](#)).

6.1.7 Моніторинг кормів

З метою запобігання виникнення захворювання ВРХ на ГЕ та інші пріонні інфекції на території України Державним науково-дослідним контрольним інститутом ветеринарних препаратів та кормових добавок (далі – ДНДКІ ВПКД) проводились дослідження кормів відповідно до Плану державного моніторингу кормів для жуйних на 2025 рік (далі - План) ([Додаток 4](#)).

Відповідно до розроблених рекомендацій після другої оцінки ризиків, Держпродспоживслужбою спільно із представниками ДНДКІ ВПКД та Проєкту ІЛСА доопрацьовано кількість зразків, які відбираються в кожній області країні, враховуючи кількість підприємств в кожному регіоні, які утримують тільки ВРХ, або ВРХ із іншими видами тварин (змішаного типу) та розроблено ризик-орієнтований Підхід до планування Плану державного моніторингу кормів для жуйних тварин на 2025 рік (далі - План на 2025 рік), що затверджено наказом Держпродспоживслужби від 11.12.2024 № 851.

План на 2025 рік передбачає визначення потужностей та періодичності відбору зразків для проведення лабораторних досліджень (випробувань) із застосуванням ризик-орієнтованого підходу, який передбачає охоплення моніторингом всіх підприємств з виробництва кормів для жуйних тварин, підприємств з виробництва кормів змішаного типу, господарств з утримання жуйних тварин, господарств з утримання тварин змішаного типу. Більш детально із періодичністю відбору зразків відповідно до типу підприємство можна ознайомитись в Таблиці 16. ([Додаток 15](#))

Таблиця 16

Тип потужності	Період відбору
Підприємства з виробництва кормів для жуйних тварин	2 рази на рік (один раз на півріччя)
Підприємства з виробництва кормів змішаного типу	4 рази на рік (один раз в квартал)
Господарства з утримання жуйних тварин	2 рази на рік (один раз на півріччя)
Господарства з утримання тварин змішаного типу	4 рази на рік (один раз в квартал)

В рамках Плану на 2025 рік було передбачено дослідження 122-ох зразків комбікорму для ВРХ з усіх областей України (детальна інформація в [Додатку 4](#)).

Таким чином, фахівцями ДНДКІ ВПКД проведено дослідження 122-ох зразків кормів з метою виявлення наявності компонентів тваринного походження мікроскопічним методом та виявлення наявності білків жуйних тварин методом ПЛР. ([Додаток 4](#)). Згідно з результатами залишків білка жуйних в кормах для ВРХ виявлено не було.

6.1.8 Практика забою і поводження з побічними продуктами тваринного походження

6.1.8.1 Забій ВРХ

6.1.8.2 Категоризація побічних продуктів

Розділи 6.1.8.1 та 6.1.8.2 детально описані в попередньому звіті в розділі 6.1.8.1 та 6.1.8.2 відповідно ([Додаток 8](#)). Зміни щодо регулювання зазначених тем в розділах у 2025 році не вносились.

6.1.8.3 Поводження з побічними продуктами

Згідно вимог законодавчого регулювання в 2025 році [14], побічні продукти тваринного походження, що належать до категорії I, підлягають:

1. Побічні продукти тваринного походження, що належать до категорії I, підлягають виключно видаленню.
2. Ввезення побічних продуктів тваринного походження, що належать до категорії I, на територію України заборонено.

Докладний порядок поведіння з побічними продуктами викладено в звіті другої оцінки ризиків щодо ГЕ ВРХ [4]. Також, в Україні розроблено та прийнято [Порядок](#) [24] який буде введений в дію разом із Законом України №1206-IX “Про ветеринарну медицину” [13].

Щодо контролю за утилізацією, виробництвом і обігом кормів під час аналізу даних встановлено, що дані надані територіальними органами Держпродспоживслужби (наведені в [Додатку 11](#)) вказують на недостатній рівень контролю, що пов’язано із заборонами на проведення перевірок підприємств під час військового стану.

Всього в 2025 році проведено заходів державного контролю на підприємствах, що займаються обробкою\переробкою побічних продуктів тваринного походження не призначених для споживання людиною:

- категорія I - 1, виявлено порушень 0;
- категорія II - 6, виявлено порушень 0;
- категорія III - 72, виявлено порушень 37 ([Додаток 11](#), таблиці 2, 3, 4).

6.1.8.4 Система контролю за утилізацією побічних продуктів тваринного походження

Система контролю за утилізацією побічних продуктів тваринного походження детально описана в попередньому звіті в розділі 6.1.8.4 відповідно ([Додаток 8](#)). Зміни щодо регулювання зазначеної теми в розділі в 2025 році не вносились.

6.1.9 Лабораторна діагностика ГЕ ВРХ в Україні

Підходи до лабораторної діагностики ГЕ ВРХ в Україні детально описані в попередньому звіті в розділі 6.1.9 відповідно ([Додаток 8](#)). Зміни щодо регулювання зазначеної теми в розділі в 2025 році не вносились.

6.1.10 Система моніторингу ГЕ ВРХ

Упродовж 2025 року змін у національному нормативному регулюванні системи моніторингу ГЕ ВРХ не відбулося. Водночас при оцінці системи враховано оновлені вимоги Кодексу ВООЗТ, викладені нижче ([Додаток 8](#)).

6.1.10.1 Нагляд за ВРХ, яка належить до групи ризику

Нагляд за ВРХ, яка належить до групи ризику детально описаний в попередньому звіті в розділі 6.1.10.1 відповідно ([Додаток 8](#)). Зміни щодо регулювання зазначеної теми в розділі в 2025 році не вносились.

6.1.10.2 Обов'язкове нотифікування та обстеження всієї ВРХ, що має клінічні ознаки подібні до ГЕ ВРХ

Згідно з рекомендаціями Кодексу [1] потрібно приділяти посилену увагу дослідженню тварин груп ризику (старше 30 міс віку тварин, що йдуть на вимушений забій, що загинули або були забиті на фермі та подвірні).

Дослідження на ГЕ ВРХ проводили методом імуноферментного аналізу (ІФА). Згідно «Програми визначення статусу України, як країни з контрольованим ризиком щодо губчастоподібної енцефалопатії великої рогатої худоби» проаналізовано проведені дослідження серед цільових груп тварин та проведено оцінку їх в балах (розділ II п. 2.9).

Відповідно до наказу Держпродспоживслужби № 480 “Про нотифікацію захворювання тварин” від 17 листопада 2022 року (далі - Наказ № 480) ([Додаток 13](#)) [30] начальники ГУ Держпродспоживслужби в областях, місті Києві зобов'язуються:

- 1) невідкладно надавати інформацію про підозру щодо наявності хвороб тварин, в тому числі ГЕ ВРХ, зазначених у додатку 1 до цього наказу;
- 2) інформацію щодо підозри захворювань тварин, зазначених у додатку 1 до цього наказу, в тому числі ГЕ ВРХ, надавати до управління здоров'я та благополуччя тварин (далі - Управління) в телефонному режимі - негайно після отримання відповідної інформації, в електронному вигляді протягом 8 робочих годин з моменту отримання інформації про підозру за формою згідно з додатком 2 до цього наказу;
- 3) при спростуванні підозри - в телефонному режимі негайно повідомляти Управління, в електронному вигляді невідкладно направляти експертний висновок на зазначені електронні адреси у наказі;

4) надавати повідомлення протягом 8 робочих годин з моменту отримання інформації про реєстрацію захворювань тварин, зазначених у додатку 3 до цього наказу;

5) інформацію про реєстрацію захворювань тварин, зазначених в додатку 3 до цього наказу, надавати до управління в телефонному режимі - негайно після отримання позитивних результатів дослідження, в електронному вигляді протягом 8 робочих годин з моменту отримання результатів досліджень, за формою згідно з додатком 4 до цього наказу;

6) інформацію про зняття карантинних обмежень з неблагополучного пункту надавати шляхом оновлення відповідних даних, зазначених у пунктах 11 - 20 додатка 4 до цього наказу, на електронні адреси ([Додаток 1](#)) [29].

Водночас, згідно з новими вимогами Кодексу [1] опис клінічних ознак тварин, які підпадають під систему моніторингу, змінено. Наразі спостереження за ГЕ ВРХ включає **всю ВРХ**, яка демонструє ознаки клінічного спектру ГЕ ВРХ.

Тварини, які проявляють клінічні ознаки ГЕ ВРХ, мають бути зареєстровані, входити до програми моніторингу та підлягати відповідним лабораторним дослідженням, щоб точно підтвердити або виключити наявність збудника ГЕ ВРХ, включаючи диференціацію між атиповими та класичними штамми ГЕ ВРХ. Клінічні ознаки, які відповідно до нових вимог Кодексу [1], входять до програми моніторингу:

- А категорія - тварини, що демонструють клінічні ознаки, що вказують на ГЕ ВРХ, зазначені в пункті 1, які не піддаються лікуванню, і де клінічні прояви не можуть бути пов'язані з іншими поширеними захворюваннями, які викликають поведінкові або неврологічні порушення (наприклад, захворювання інфекційного, травматичного, неопластичного або токсичного походження, метаболічні порушення);

- В категорія - тварини, які виявляють поведінкові чи неврологічні ознаки під час передзабійного огляду на бійнях;

- С категорія - тварини, які не можуть піднятися або ходити без сторонньої допомоги, з відповідними підтверджуючими клінічними ознаками (тобто клінічну картину не можна віднести до інших поширених захворювань з подібними ознаками);

- Д категорія - тварини, знайдені мертвим (загиблими), з відповідним підтверджуючим анамнезом (тобто клінічну картину не можна віднести до інших причин смерті) [6].

Результати подаються відповідно до Таблиці 17.

Таблиця 17

Рік: _____		
Короткий перелік усіх тварин, які були зареєстровані та досліджені ветеринарними органами		
Клінічна картина (див. пункт 2 статті 11.4.20.)	Кількість зареєстрованих тварин	Кількість тварин, підданих тестуванню на ГЕ ВРХ
(А) Велика рогата худоба, яка демонструє прогресуючі поведінкові або неврологічні ознаки, що вказують на ГЕ ВРХ, які не піддаються лікуванню		
(В) Велика рогата худоба, що демонструє поведінкові або неврологічні ознаки, які не пройшли передзабійну перевірку на бойнях/бійнях		
(С) Велика рогата худоба не може піднятися або ходити без сторонньої допомоги з відповідним підтверджуючим клінічним анамнезом		
(D) Велика рогата худоба, знайдена мертвою (загибла тварина) з відповідним підтверджуючим клінічним анамнезом		

Джерело: Кодекс [1]

Після 8 років проведення оцінок ризиків щодо ГЕ ВРХ, результати за всі звітні роки подаються у вигляді таблиці, наведеної нижче (таблиця 18).

Таблиця 18

Рік пові- домлен- ня	Ідентифіка- ційний номер лабораторії або індивідуа- льний ідентифіка- ційний номер	Вік (у місяцях) на момент подання звіту	Тип системи виробницт- ва (молочне, м'ясне, змішане та ін.)	Опис спостере- жуваних клініч- них ознак	Клінічна картина (А, В, С або D)	Остаточн ий діагноз (якщо GE ВРХ, вказіть тип С, L або Н)	Для випадку GE ВРХ вказіть походження (місцеве або імпортоване; якщо імпортовано, вказіть країну походження)

Джерело: Кодекс [1]

Під час аналізу системи моніторингу GE ВРХ за 2025 рік встановлено, що діючі форми звітності не охоплюють дані, передбачені оновленими вимогами Кодексу.

Водночас, нові форми звітності розроблені відповідно до вимог Кодексу введені в дію, Наказ 490 (зі змінами), що передбачають звітування за новою формою з 2025 року.

6.1.10.3 Відбір, зберігання, транспортування зразків для дослідження на GE ВРХ

Відбір, зберігання та транспортування зразків для дослідження на GE ВРХ здійснюється відповідно до ДСТУ 7070:2009 та методичних рекомендацій, які наведені в Додатку 8. Спеціалісти лабораторій постійно підвищують свою кваліфікацію під час навчань за різними напрямками ([Додаток 10](#)).

6.1.10.4 Виконання програми моніторингу

За результатами аналізу кількості проведених досліджень у 2025 році серед цільових груп тварин та оцінки їх в балах відповідно до нагляду типу А, проведеного згідно з вимогами ВООЗТ до редакції 2023 року встановлено наступне (детальна інформація в Додатку 11):

GE ВРХ у разі забою за звичайних умов - проведено 81643 дослідження, з них 940 імпортоване поголів'я, що становить 9322,2 балів;

GE ВРХ, що загинула, забита в господарстві утримання (різних форм власності), загинула/забита під час транспортування на бійню, загинула на бійні не проводились дослідження;

ГЕ ВРХ, яку відправили на вимушений забій або у якої під час перед забійного огляду було виявлено нетипові ознаки (забиті покалічені, травмовані тварини тощо) - проведено 110 дослідження, що становить 95,5 балів;

ГЕ ВРХ, що має ознаки змін у поведінці або клінічні ознаки ГЕ ВРХ (тварини з клінічною підозрою) - проведено 9 досліджень, що становить 2765 балів;

Всього за 2025 рік проведено 81762 дослідження, що сумарно становить 12192,7 бали ([Додаток 11](#)).

Також, здійснюється звітування до вимог Кодексу, результати наведені в Таблиці 19.

Таблиця 19

Інформація щодо кількості проведених досліджень зразків на виявлення збудника ГЕ ВРХ		
Рік: 2025		
Короткий перелік усіх тварин, які були зареєстровані та досліджені ветеринарними органами		
Клінічні ознаки	Кількість зареєстрованих тварин	Кількість тварин, підданих тестуванню на ГЕ ВРХ
(А) Велика рогата худоба, яка демонструє прогресуючі поведінкові або неврологічні ознаки, що вказують на ГЕ ВРХ, які не піддаються лікуванню	2	2
(В) Велика рогата худоба, що демонструє поведінкові або неврологічні ознаки, які не пройшли передзабійну перевірку на бойнях/бійнях	-	-
(С) Велика рогата худоба не може піднятися або ходити без сторонньої допомоги з відповідним підтверджуючим клінічним анамнезом	15	15
(D) Велика рогата худоба, знайдена мертвою (загибла тварина) з відповідним підтверджуючим клінічним анамнезом	10	10

6.1.10.5 Моніторинг захворювань із схожою клінічною картиною

Також слід зазначити, що упродовж 2025 року зареєстровано 87 підозр на сказ у ВРХ - захворювання, яке має однакову клінічну картину з ГЕ ВРХ, з них 67 зреагувало позитивно, а 20 негативно.

Водночас, проаналізовано кількість відібраних проб в розрізі вікових груп. За результатами аналізу, 6 проб від тварин старше 24 місяців прореагувало негативно.

Згідно даних регіональних лабораторій було 2 непридатних до дослідження зразки. Один від тварини молодше 24 місяців, зразок відбирався на місці забою та був доставлений до регіональної лабораторії ушкодженим і за таких умов не підлягає дослідженню. Друга проба була від тварини старше 109 місяців і на дослідження не надсилалась внаслідок відсутності довгастого мозку в надісланому матеріалі.

4 негативні проби було досліджено на ГЕ ВРХ, захворювання не підтверджено.

Варто зазначити, що за 2025 рік відібрано тільки 96 проб з підозрою на клінічну ознаку на ГЕ ВРХ. ([Додаток 16](#)).

Варто зазначити, що відповідно до таблиці 21 Наказу № 490, у 2025 році досліджено 2 зразки до категорії “А”, 15 зразків - категорії “В”, 10 зразків - категорії “D”.

Крім того, такі захворювання як скрепі та CWD не реєструються в Україні.

6.1.11 Безперервна програма інформування щодо ГЕ ВРХ

В Україні визначаються такі цільові аудиторії щодо ГЕ ВРХ:

- персонал потужностей (об'єктів), залучений до процесів утримання та догляду за ВРХ,
- персонал потужностей (об'єктів) залучений до процесів транспортування, реалізації та забою ВРХ,
- оператори ринку кормів та персонал потужностей для виробництва, транспортування, зберігання та обігу кормів і кормових інгредієнтів
- фахівці Держпродспоживслужби та її підпродякованих лабораторій,
- ветеринарні лікарі,
- студенти профільних навчальних закладів.

Держпродспоживслужба здійснює контроль за змінами в цільових аудиторіях з метою впровадження безперервної програми інформування щодо ГЕ ВРХ, зокрема:

- персонал потужностей (об'єктів), залучений до процесів утримання та догляду за ВРХ: діяльність пов'язана з утриманням та вирощуванням тварин, в

тому числі і ВРХ, підлягає обов'язковій реєстрації компетентним органом відповідно до [Порядку ведення державного реєстру операторів ринку та їхніх потужностей](#), затвердженого наказом Мінагрополітики № 431 від 15 лютого 2024 року [35], тому Держпродспоживслужба володіє актуальною інформацією щодо змін в даній цільовій групі;

- працівники, що займаються забоєм жуйних тварин: для здійснення діяльності щодо забою тварин, в тому числі і ВРХ, передбачено видача експлуатаційних дозволів на забійні потужності, які видаються відповідно до [Закону України - № 2498-XII](#) [12] та [Постановою Кабінету Міністрів України № 27 від 12 січня 2024 року](#) “Про затвердження Порядку видачі, відмови у видачі, анулювання, тимчасового припинення дії, переоформлення та поновлення дії експлуатаційного дозволу, форми експлуатаційного дозволу та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України” [19] тому Держпродспоживслужба володіє актуальною інформацією щодо змін в даній цільовій аудиторії;

- працівники, що займаються перевезенням тварин: на сьогодні Міністерство аграрної політики та продовольства України розробляє проєкт нормативного акту щодо реєстрації всіх перевізників тварин та унеможливлення їх діяльності без такої реєстрації, що дасть змогу в майбутньому контролювати дану цільову аудиторію;

- офіційні ветеринарні лікарі, які працюють на забійних підприємствах та фахівці ГУ входять до складу Держпродспоживслужби;

- приватні ветеринарні лікарі здійснюють практику відповідно до отриманих ліцензій, які видаються згідно з [постановою Кабінету Міністрів України № 896 від 4 листопада 2015 року](#) “Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з ветеринарної практики”, тому Держпродспоживслужба має актуальну інформацію щодо змін в даній цільовій аудиторії.

Дані, що підтверджують проведення інформаційних заходів щодо ГЕ ВРХ для всіх цільових аудиторій у 2025 році наведено в [Додатку 10](#). Відповідно до статті 11.4.2. Кодексу [1] проведення постійного інформування цільових аудиторій націлене на стимулювання фахівців повідомляти про випадки підозр на ГЕ ВРХ.

У 2025 році на базі Державного науково-дослідного інституту з лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи (далі – ДНДІЛДВСЕ) було проведено підвищення кваліфікації за спеціальною довгостроковою програмою на тему: «Лабораторна діагностика ГЕ ВРХ, скринінгові та моніторингові дослідження на виконання Програми визначення статусу України, як країни з контрольованим ризиком щодо губчастоподібної

енцефалопатії великої рогатої худоби», відповідно до наказу ДНДІЛДВСЕ від 21.02.2025 № 35-ОД «Про проведення підвищення кваліфікації» за спеціальною довгостроковою програмою № СД/2025/001.

Мета: формування та підвищення рівня професійних компетентностей у сфері лабораторної діагностики ГЕ ВРХ. Засвоєння системи знань та практичних навичок щодо проведення скринінгових досліджень, інтерпретації результатів, звітуванні.

Цільова аудиторія: фахівці державних лабораторій Держпродспоживслужби та лабораторій різної форми власності та підпорядкування. Всього згідно зі звітом надісланим ДНДІЛДВСЕ підвищення кваліфікації пройшли 8 осіб, які після завершення навчання склали підсумковий контроль у вигляді фінального тестування. Детальніше зі звітом по проведеному навчанню можна ознайомитись у [Додатку 10](#).

Упродовж 2025 року проведено 38 інформаційних заходів, у яких взяли участь 1209 осіб, в тому числі фахівці Держпродспоживслужби та її підпорядкованих лабораторій, уповноважені (офіційні) лікарі ветеринарної медицини, практикуючі лікарі ветеринарної медицини, персонал потужностей (об'єктів) залучений до процесів транспортування, реалізації та забою ВРХ, оператори ринку кормів та персонал потужностей для виробництва, транспортування, зберігання та обігу кормів і кормових інгредієнтів та персонал потужностей (об'єктів), залучений до процесів утримання та догляду за ВРХ, а також студенти факультетів сільськогосподарського господарства та ветеринарної медицини ([Додаток 10](#)).

За 2025 рік опубліковано загалом 28 настанов, публікацій та інформаційних матеріалів. Всі матеріали були націлені на підвищення обізнаності щодо ГЕ ВРХ уповноважених (офіційних) лікарів ветеринарної медицини, практикуючих лікарів ветеринарної медицини та персоналу потужностей (об'єктів) залученого до процесів утримання та догляду за ВРХ, фахівців Держпродспоживслужби та її підпорядкованих лабораторій, персоналу потужностей (об'єктів) залученого до процесів транспортування, реалізації та забою ВРХ, операторів ринку кормів та персоналу потужностей для виробництва, транспортування, зберігання та обігу кормів і кормових інгредієнтів та студентів факультету сільськогосподарського господарства та ветеринарної медицини ([Додаток 10](#)).

Поширено друковані інформаційні матеріали для уповноважених (офіційних) лікарів ветеринарної медицини, практикуючих лікарів ветеринарної медицини та персоналу потужностей (об'єктів) та персоналу залученого до процесів утримання та догляду за ВРХ в кількості 6534 одиниць ([Додаток 10](#)).

6.2 Результат оцінки ризику поширення

6.2.1 Ймовірність потрапляння побічних продуктів від тварин груп ризику із збудником ГЕ ВРХ на утилізаційну потужність для виготовлення білкового борошна жуйних

Результат оцінювання рівня ймовірності потрапляння побічних продуктів від тварин груп ризику із збудником ГЕ ВРХ на утилізаційну потужність для виготовлення білкового борошна жуйних наведений в таблиці 20.

Таблиця 20

Результати оцінки ймовірності потрапляння побічних продуктів від тварин груп ризику із збудником ГЕ ВРХ на утилізаційну потужність для виготовлення білкового борошна жуйних

Крок шляху ризику	Ймовірність	Невизначеність
E1a, E1b, E1c, E1d. Яка ймовірність потрапляння побічних продуктів від тварин груп ризику з збудником ГЕ ВРХ на утилізаційну потужність для виготовлення білкового борошна жуйних?	Низька	Низька

Обґрунтування:

За результатами аналізу інформації щодо загальних статистичних даних щодо поголів'я ВРХ в Україні в 2025 році, та кількості досліджень тварин груп ризику в Україні за 2025 рік встановлено низький рівень ймовірності потрапляння на утилізаційні потужності побічних продуктів від тварин груп ризику, потенційно інфікованих збудником ГЕ ВРХ, оскільки:

- кількість зразків, що надійшли на дослідження від тварин, що становлять підозру на захворювання на ГЕ ВРХ на думку РГЕ є незначною в порівнянні із кількістю загального поголів'я ВРХ в Україні. В той же час згідно з даними таблиці 20 Додатку 11 за 2025 рік лише 9 піддано тестуванню на ГЕ ВРХ.

- наразі постановою Кабінету Міністрів України від 13.03.2022 № 303 “Про припинення заходів державного нагляду (контролю) в умовах воєнного стану” накладено заборону на проведення заходів державного нагляду (контролю);

- недостатня кількість утилізаційних потужностей для переробки побічних продуктів I категорії;

6.2.2 Ймовірність потрапляння побічних продуктів від імпортованих тварин призначених для забою із збудником ГЕ ВРХ на утилізаційну потужність для виготовлення ББЖ

Даний шлях ризику не розглядався, оскільки відповідно до оцінювання шляхів R1, R2 “Яка ймовірність занесення ГЕ ВРХ в Україну при імпорті живих жуйних тварин?” **визначено незначний ризик.**

6.2.3 Ймовірність потрапляння побічних продуктів від імпортованих тварин призначених для розведення із збудником ГЕ ВРХ на утилізаційну потужність для виготовлення ББЖ

Даний шлях ризику не розглядався, оскільки відповідно до оцінювання шляхів R1, R2 “Яка ймовірність занесення ГЕ ВРХ в Україну при імпорті живих жуйних тварин?” **визначено незначний ризик.**

6.2.4 Ймовірність поширення ГЕ ВРХ в Україні через корми власного виробництва

Результат оцінювання рівня ймовірності поширення ГЕ ВРХ в Україні через корми власного виробництва наведений в таблиці 21.

Таблиця 21

Результати оцінки ймовірності поширення ГЕ ВРХ в Україні через корми власного виробництва

Крок шляху ризику	Ймовірність	Невизначеність
Е4. Яка ймовірність поширення ГЕ ВРХ в Україні через корми власного виробництва?	Дуже низький	Низька

Обґрунтування:

Проаналізувавши інформацію щодо виробництва кормів в Україні та впроваджені системи контролю за 2025 рік встановлено дуже низький рівень ймовірності поширення ГЕ ВРХ саме через корми власного виробництва, оскільки:

- програма моніторингу на 2025 року передбачала визначення потужностей та періодичності відбору зразків для проведення лабораторних досліджень (випробувань) із застосуванням ризик-орієнтованого підходу;

- дуже низький рівень ймовірності поширення ГЕ ВРХ через корми власного виробництва обґрунтовано наявністю законодавчих обмежень щодо використання білків тваринного походження у годівлі жуйних тварин, встановленими вимогами щодо запобігання перехресній контамінації під час виробництва кормів, функціонуванням ризик-орієнтованої програми моніторингу кормів та результатами лабораторних досліджень, проведених у 2025 році;

- лабораторний моніторинг кормів у 2025 році не виявив компонентів тваринного походження, що підтверджує безпечність дослідженої частини кормового ланцюга;

- випадків ГЕ ВРХ у ВРХ за результатами лабораторного нагляду у 2025 році не підтверджено.

- під час аналізу кількості зареєстрованих підприємств з виробництва кормів для жуйних тварин, а також для декількох видів тварин у, у тому числі жуйних, 2025 році зросла. Це потребує включення їх у наступному році в план моніторингу, що потребуватиме збільшення кількості зразків;

- відсутність планових перевірок підприємств, у зв'язку із накладеною заборонаю під час військового стану;

6.2.5 Ймовірність поширення ГЕ ВРХ в Україні через корми із вмістом імпортованого ББ

Результат оцінювання рівня ймовірності поширення ГЕ ВРХ в Україні через корми із вмістом імпортованого ББ наведений в таблиці 22.

Таблиця 22

Результати оцінки ймовірності поширення ГЕ ВРХ в Україні через корми із вмістом імпортованого ББ

Крок шляху ризику	Ймовірність	Невизначеність
E5.a, E5.b. Яка ймовірність поширення збудника ГЕ ВРХ через імпортовані ББЖ та ББ від ІВТ?	Низький	Низька

Обґрунтування:

За результатами аналізу даних щодо імпорту ББ, його походження, умов ввезення та простежуваності за 2025 рік встановлено низький рівень ймовірності поширення ГЕ ВРХ через корми із вмістом імпортованого ББ, оскільки:

- імпорт ББ від жуйних відбувався на територію України в 2025 році з країн, що мають офіційний статус ВООЗТ із незначним ризиком щодо ГЕ ВРХ;
- експерти висловили засторогу щодо відсутності програми моніторингу імпортованого ББ від ІВТ в Україні (вхідного контролю), що не дає змогу в повній мірі виключити можливу фальсифікацію та/або контамінацію цього борошна борошном від жуйних тварин. В той же час імпорт продуктів тваринного походження в Україну може відбуватись тільки з підприємств, які внесено до Реєстру країн та потужностей, з яких дозволяється ввезення (пересилання) продуктів на митну територію України, після відповідного інспектування з боку Держпродспоживслужби та мають єврономер;
- розслідування щодо визначення простежуваності імпортованого ББЖ підтвердило уникнення контакту цього ББЖ із жуйними тваринами впродовж усього харчового ланцюга на території України. Водночас, часовий проміжок, який зайняло проведення цього дослідження, є доволі суттєвий.

6.2.6 Ймовірність поширення ГЕ ВРХ в Україні через корми із вмістом імпортованого ББ

Даний шлях ризику не розглядався, оскільки відповідно до оцінювання шляхів R5, R6 “Яка ймовірність занесення ГЕ ВРХ в Україну з імпортом кормів та кормових інгредієнтів, що містять у складі ББЖ?” **визначено незначний ризик.**

6.2.7 Ймовірність поширення ГЕ ВРХ в Україні через імпортовані харчові продукти тваринного походження

Даний шлях ризику не розглядався, оскільки відповідно до оцінювання шляхів R8, R9, R10 “Яка ймовірність занесення ГЕ ВРХ в Україну з імпортом харчових продуктів отриманих від жуйних тварин?” визначено **незначний ризик.**

7. УЗАГАЛЬНЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ОЦІНКИ РИЗИКУ

Для проведення оцінки ризиків занесення та поширення ГЕ ВРХ в Україні було обрано модель якісної оцінки ризиків, шляхом залучення до робочої групи експертів. Якісна оцінка ризиків підходить для більшості оцінок ризику і використовується переважно в середовищі, де є брак достовірних даних як в даному випадку. Насправді, брак даних часто ставав перепорою під час оцінки ризику, і цей аспект більш детального обговорюється в інших розділах звіту.

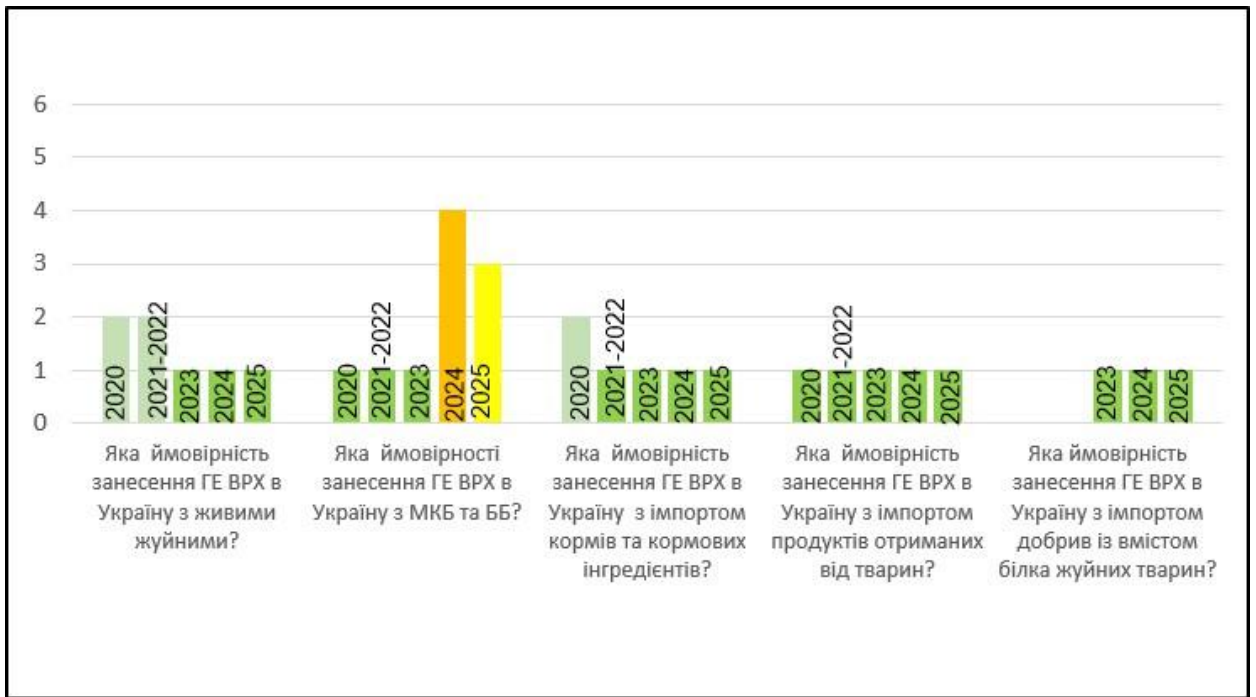
Робочою групою експертів було розроблено основні потенційні шляхи ризику для оцінки занесення та оцінки впливу і для кожного шляху ризику були визначені рівні ймовірностей. Було також проведено оцінку рівня невизначеності. Експерти РГЕ не намагалися ні об'єднати певні оцінки ризику різних шляхів в єдину оцінку ризику, ні об'єднати оцінки ризику занесення та впливу для формування єдиної загальної оцінки ризику занесення та поширення хвороби. Експерти РГЕ вважали, що індивідуальні оцінки ризику для кожного шляху та визначення і обговорення найкращих стратегій управління ризиком для більш важливих шляхів ризику – це більш корисний і прагматичний підхід. Цей підхід було узгоджено між експертами.

На процес елісітації можуть впливати численні потенційні когнітивні та мотиваційні відхилення, серед яких найбільш очевидними є домінування та самовпевненість. Обраний методичний підхід, що сприяв загальному обговоренню, роль координатора, який втручався для врівноваження дискусії та подолання зазначених відхилень, а також відповідальний підхід та участь усіх експертів робочої групи сприяли створенню неупередженого дискусійного середовища.

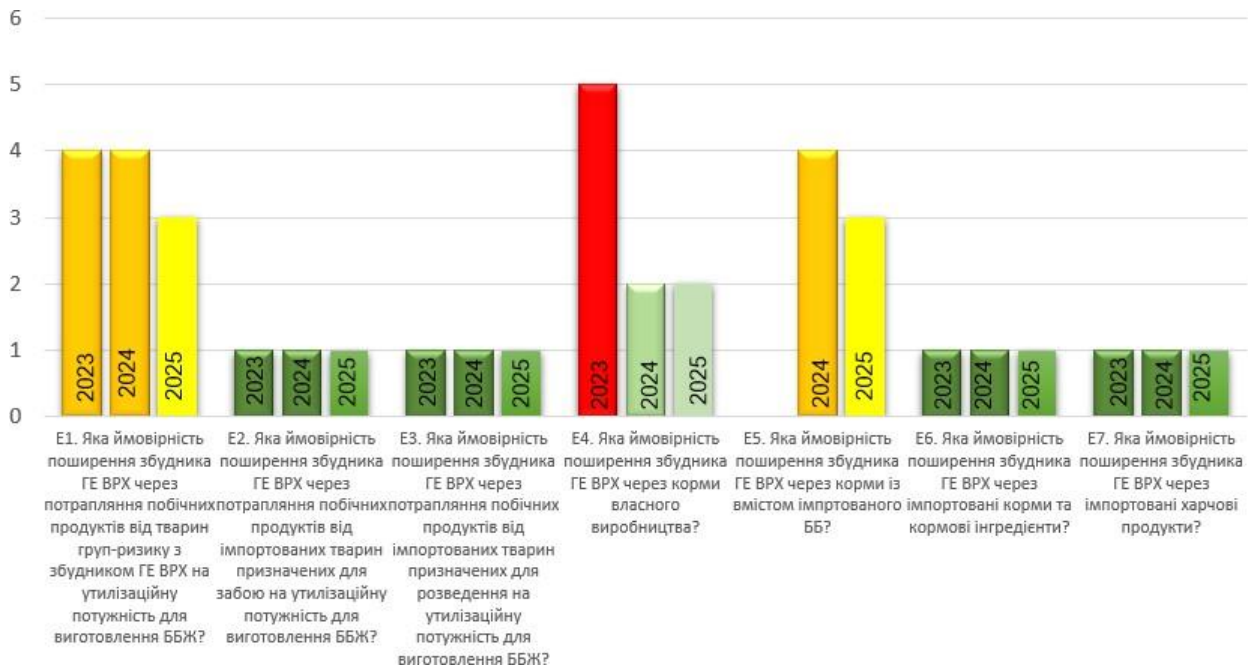
Порівняння результатів першої, другої, третьої та четвертої оцінки ймовірності занесення ГЕ ВРХ на територію України наведені на рисунках 13-15.

Оскільки ВООЗТ внесли зміни у Кодекс [1] в 2023 році, шляхи ризиків щодо поширення ГЕ ВРХ в Україні були суттєво змінені, тому наведено окремо результати оцінки ризику щодо поширення за 2023-2024 роки.

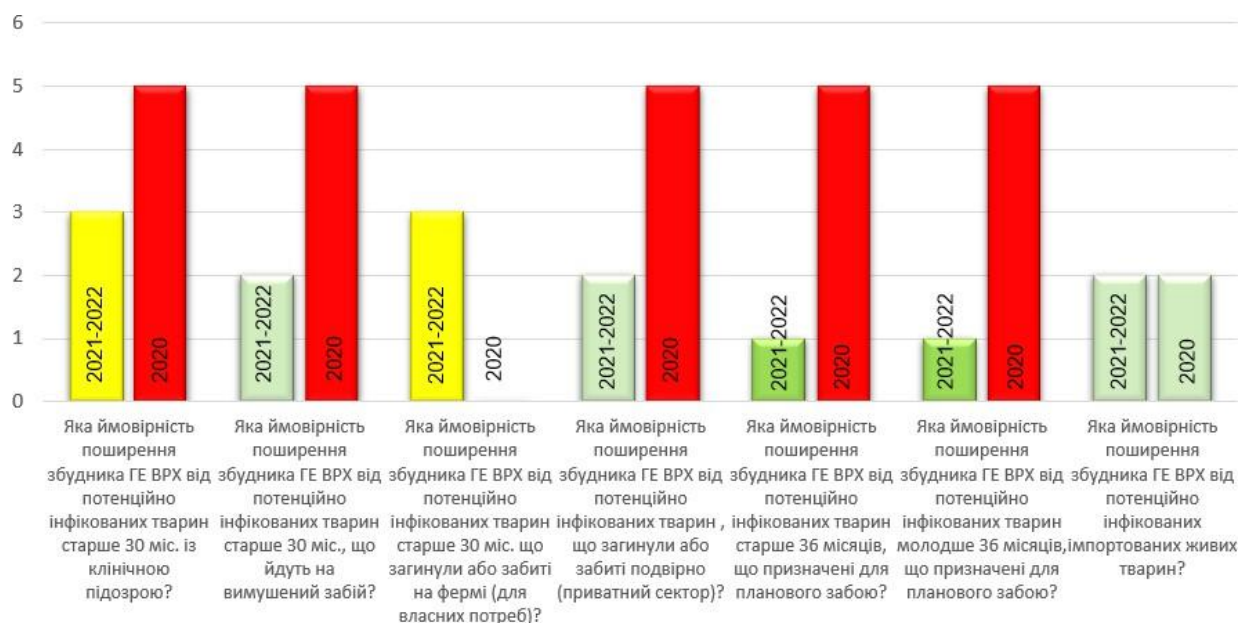
Результати оцінки поширення за період 2020-2022 років висвітлені нижче.

Рис. 13. Результати оцінки занесення збудника ГЕ ВРХ в Україну (2020-2025)

Рис. 14. Результати оцінки поширення збудника ГЕ ВРХ в Україну (2023-2025)

Рис. 15. Порівняння результатів першої та другої оцінок ризику поширення збудника GE BPH по території України (2020-2022)

Було розраховано рівень невизначеності експертів в оцінці ризику, і його слід брати до уваги під час трактування результатів. Не було зроблено спроб інтегрувати невизначеність в остаточну оцінку ризику. Замість цього, разом з результатами було представлено рівень невизначеності для кожного шляху ризику. Протягом всього процесу оцінки ризику спостерігався низький рівень невизначеності, що пов'язано із зібраною достатньою доказовою базою.

Оскільки ВООЗТ внесли зміни у Кодекс [1] в 2023 році, шляхи ризиків щодо поширення GE BPH в Україні були суттєво змінені, тому наведено окремо результати оцінки ризику щодо поширення за 2023-2024 роки.

Відповідно до аналізу п'яти оцінок ризиків слід зазначити, що спостерігається тенденція до покращення результатів, що свідчить про вжитті заходи щодо удосконалення системи контролю за GE BPH зі сторони компетентного органу. В той же час, лишаються невирішені аспекти в системі контролю, які не дозволяють впевнено стверджувати щодо готовності України до отримання статусу країни з контрольованим ризиком щодо GE BPH та потребують вжиття відповідних коригуючих заходів.

8. ВИСНОВКИ

Відповідно до Програми визначення статусу України як країни з контрольованим ризиком щодо ГЕ ВРХ, затвердженої [Наказом № 258](#) [2] та на виконання Наказу № 48 ([Додаток 13](#)) та Наказу № 379 ([Додаток 13](#)), відділом оцінки ризиків за підтримки Проєкту ЄС ILCA2 було проведено п'яту оцінку ризиків щодо ймовірності занесення та поширення ГЕ ВРХ в Україні відповідно до методології ВООЗТ.

В ході проведеної п'ятої оцінки ризику встановлено наступне:

1. **Рівень ймовірності занесення ГЕ ВРХ на територію України з імпортом живих жуйних, кормів і кормових добавок, харчових продуктів отриманих від тварин та добрив** було встановлено експертами РГЕ як **незначний**. **Рівень ймовірності занесення ГЕ ВРХ на територію України з імпортом ББЖ та ББ від ІВТ** був встановлений як **низький**.

2. При оцінці впливу (поширення) експерти РГЕ встановили: **незначний рівень** ймовірності поширення збудника ГЕ ВРХ через потрапляння побічних продуктів від імпортованих тварин призначених для забою та розведення на утилізаційну потужність для виготовлення ББЖ, через імпортовані корми та кормові інгредієнти, а також через імпортовані харчові продукти;

низький - через потрапляння побічних продуктів від тварин груп-ризик з збудником ГЕ ВРХ на утилізаційну потужність для виготовлення ББЖ;

дуже низький - через корми власного виробництва.

3. Система простежуваності імпортованого поголів'я ВРХ є упорядкованою та дієвою і дає змогу простежувати походження та переміщення імпортованих тварин на території України, а також їх приплоду.

4. Згідно з даними імпорт ББЖ відбувався на територію України в 2025 році з країн, що мають офіційний статус ВООЗТ із незначним ризиком щодо ГЕ ВРХ. З метою підтвердження неможливості перехресного забруднення імпортованим ББЖ впродовж харчового ланцюга кормів призначених для жуйних тварин, РГЕ проведено розслідування щодо простежуваності. Водночас, слід зауважити, що система контролю простежуваності з боку компетентного органу не функціонує в постійному режимі і для встановлення простежуваності необхідно було проводити додаткові розслідування, що вимагає значної витрати часу для проведення таких дій.

5. В свою чергу, експерти РГЕ висловили засторогу щодо ввезення ББ від ІВТ без проведення вхідного лабораторного моніторингу на вміст білку жуйних (з метою контролю можливого перехресного забруднення під час виробництва), що не дає змогу в повній мірі виключити можливу фальсифікацію та/або

контамінацію цього борошна борошном від жуйних тварин, хоч відповідно до законодавства України потужності, де вироблено продукцію внесені до Реєстру країн та потужностей, з яких дозволяється ввезення (пересилання) продуктів на митну територію України, після відповідного інспектування з боку Держпродспоживслужби, або мають єврономер. Таким чином, відсутність вхідного лабораторного моніторингу імпортованого ББ від ІВТ залишається невирішеним аспектом системи контролю, що не дає змоги повною мірою виключити можливу фальсифікацію та/або контамінацію такого ББ матеріалом від жуйних тварин.

6. Враховуючи вимоги ВООЗТ щодо ГЕ ВРХ прийняті в 2023 році, Програма визначення статусу України як країни з контрольованим ризиком щодо ГЕ ВРХ, затвердженої [Наказом № 258](#) [2] потребує доопрацювання відповідно до останньої редакції Кодексу [1] (зокрема щодо впровадження системи моніторингу тварин із клінічними підозрами за системою ABCD, посилення уваги до навчання всіх цільових аудиторій, тощо).

7. Залишається ситуація, яка не змінилася з попередньої оцінки ризиків, а саме щодо недостатнього дослідження тварин з підозрою старше 24 місяців (у 2025 році відібрано лише 9 проб). При цьому слід враховувати, що відповідно до Кодексу [1] спостереження за ГЕ ВРХ повинно включати всю ВРХ, яка демонструє ознаки клінічного спектру ГЕ ВРХ. Тварини, які належать до клінічного спектру ГЕ ВРХ, повинні бути об'єктом спостереження, а інші тварини повинні бути зареєстровані та супроводжуватися відповідними лабораторними дослідженнями відповідно до Настанов з діагностики і вакцинації для наземних тварин (Наземний посібник) ВООЗТ [34], щоб точно підтвердити або виключити наявність збудника ГЕ ВРХ, включаючи диференціацію між атиповими та класичними формами ГЕ ВРХ.

8. Програма моніторингу кормів у 2025 році передбачала визначення потужностей та періодичність відбору зразків для проведення лабораторних досліджень (випробувань) із застосуванням ризик-орієнтованого підходу. Водночас, під час аналізу кількості зареєстрованих підприємств з виробництва кормів для жуйних тварин, а також для декількох видів тварин у, у тому числі жуйних, 2025 році зросла. Це потребує включення їх у наступному році в план моніторингу, що потребуватиме збільшення кількості зразків.

9. Під час п'ятої оцінки ризику обраховано рівень невизначеності при оцінці кожного шляху ризику, що демонструє рівень незгоди між експертами. За результатами обрахунків такий рівень був низьким. Даний показник обов'язково

має братися ризик-менеджером до уваги при прийнятті рішень, адже чим нижчий рівень невизначеності тим це означає, що експерти мали достовірні докази та підґрунтя, щоб встановити ту чи іншу оцінку.

9. РЕКОМЕНДАЦІЇ

За результатами проведеної п'ятої оцінки ризиків занесення та поширення ГЕ ВРХ в Україні, РГЕ підготувала ряд ключових рекомендацій для ризик-менеджерів Держпродспоживслужби, які, згідно наукової думки сприятимуть удосконаленню системи контролю за ГЕ ВРХ, зокрема:

- доопрацювати Програму визначення статусу України як країни з контрольованим ризиком щодо ГЕ ВРХ, затвердженої [Наказом № 258](#) [2] відповідно до нових вимог Кодексу [1], зокрема щодо 100% дослідження тварин з підозрами щодо ГЕ ВРХ за системою ABCD, проведення заходів для підвищення рівня обізнаності для всіх цільових аудиторій, визначення рівня ефективності проведених заходів, тощо;

- продовжити проведення навчання для усіх цільових груп, з метою ознайомлення із системою моніторингу за ГЕ ВРХ за результатами виявлення специфічних клінічних ознак з обов'язковим лабораторним тестуванням тварин, що їх виявляли (система ABCD).

- продовжити проведення навчань для підвищення кваліфікації фахівців лабораторій, ГУ Держпродспоживслужби та офіційних ветеринарних лікарів щодо оновленої супровідної, а також нагадування щодо методології відбору зразків при підозрі на сказ та ГЕ ВРХ, акцентуючи на оперативності проведення цих досліджень;

- запровадити системний відбір зразків та дослідження тварин старше 24 місячного віку з підозрами;

- розглянути можливість відновлення проведення планових заходів державного нагляду (контролю) щодо операторів ринку, діяльність яких пов'язана з ризиком поширення ГЕ ВРХ, із застосуванням ризик-орієнтованого підходу та з урахуванням обмежень, установлених на період воєнного стану.

- налагодити своєчасне забезпечення тест-системами для досліджень на ГЕ ВРХ діагностичних установ, уповноважених на проведення відповідних досліджень, та забезпечити формування оперативного резерву тест-систем у кожній уповноваженій лабораторії для своєчасного реагування у разі надходження підозр на ГЕ ВРХ. Обсяг такого резерву визначати з урахуванням ймовірної кількості підозр у зоні обслуговування відповідної лабораторії.

- розробити інформаційну пам'ятку для операторів ринку щодо ризиків занесення та поширення ГЕ ВРХ через ББЖ та корми, що містять ББЖ, зокрема для суб'єктів, діяльність яких пов'язана із закупівлею, ввезенням, реалізацією та використанням таких кормів. Забезпечити поширення пам'ятки серед відповідних цільових аудиторій, у тому числі під час ввезення таких товарів на територію України.

- впровадити систему контролю простежуваності ББЖ під час імпорту кожної партії ББЖ, розробити інформаційну довідку для імпортерів щодо умов використання ББЖ на території України;
- розглянути питання можливого запровадження моніторингу ББ від ІВТ, що надходить у режимі імпорту на наявність білку жуйних тварин (вхідний контроль);
- проводити щорічний перегляд кількості підприємств, які підпадають під Програму моніторингу кормів для жуйних на наступний рік відповідно до ризик-орієнтованого підходу;
- розглянути можливість збільшення кількості зразків в плані моніторингу кормів для жуйних тварин, у зв'язку із збільшенням кількості підприємств з виробництва кормів для жуйних тварин, а також для змішаних видів тварин, у тому числі жуйних, оскільки це потребує включення їх у наступному році в план моніторингу
- забезпечити систематичне ведення та своєчасну актуалізацію державних реєстрів і переліків відповідних потужностей, зокрема у сферах виробництва та обігу кормів, поводження з побічними продуктами тваринного походження, а також інших потужностей, дані щодо яких використовуються для здійснення державного контролю та моніторингу щодо ГЕ ВРХ..

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. World Organisation for Animal Health - Terrestrial Animal Health Code. 2023. Chapter 11.4. Online Access: https://www.oie.int/en/what-we-do/standards/codes-and-manuals/terrestrial-code-online-access/?id=169&L=1&htmfile=chapitre_bse.htm.
2. Наказ Держпродспоживслужби від 14.04.2017 № 258 «Програма визначення статусу України, як країни з контрольованим ризиком щодо губчастоподібної енцефалопатії великої рогатої худоби» (доступно онлайн: [ПОСИЛАННЯ](#)).
3. World Organisation for Animal Health - Terrestrial Animal Health Code. 2023. Chapter 2.1. Online Access: https://www.woah.org/en/what-we-do/standards/codes-and-manuals/terrestrial-code-online-access/?id=169&L=1&htmfile=chapitre_import_risk_analysis.htm
4. Звіт про проведену четверту оцінку ризиків щодо занесення та поширення губчастоподібної енцефалопатії BPX в Україні (доступно онлайн: <https://drive.google.com/drive/folders/12e5dvapw4HqFodZHt98NXWfHb8atT3SK>).
5. World Organisation for Animal Health - Terrestrial Animal Health Code. 2023. Chapter 1.8.2. Online Access: https://www.woah.org/en/what-we-do/standards/codes-and-manuals/terrestrial-code-online-access/?id=169&L=1&htmfile=chapitre_selfdeclaration_BSE.htm
6. Handbook on. Import Risk Analysis for Animals and Animal Products. Volume 1. 2nd Edition, 2010. Introduction and qualitative risk analysis: https://rr-africa.oie.int/wp-content/uploads/2018/03/handbook_on_import_risk_analysis_-_oie_-_vol_i.pdf
7. World Organisation for Animal Health - Terrestrial Animal Health Code. 2023. Chapter 1.8. Online Access: https://www.woah.org/en/what-we-do/standards/codes-and-manuals/terrestrial-code-online-access/?id=169&L=1&htmfile=chapitre_selfdeclaration_BSE.htm
8. Wieland, B., Batsukh, B., Enktuvshin, S., Odontsetseg, N., & Schuppers, M. (2015). Foot and mouth disease risk assessment in Mongolia--local expertise to support national policy. Preventive veterinary medicine, 120(1), 115–123. (access online: <https://doi.org/10.1016/j.prevetmed.2014.11.017>).
9. RESOLUTION No. 15 Recognition of the Bovine Spongiform Encephalopathy Risk Status of Members (access online: <https://www.woah.org/app/uploads/2023/05/a-r15-2023-bse-1.pdf>).

10. Довідкова сторінка ВООЗТ щодо ГЕ ВРХ (доступно онлайн: <https://www.oie.int/en/disease/bovine-spongiform-encephalopathy/>).
11. Інформаційна система ВООЗТ з огляду епізоотичної ситуації в світі. (доступно онлайн: <https://wahis.oie.int/#/dashboards/qd-dashboard>).
12. Закон України «Про ветеринарну медицину» № 2498-XII (доступно онлайн: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2498-12#Text>).
13. Закон України «Про ветеринарну медицину» № 1206-IX (доступно онлайн: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1206-20#Text>).
14. Закон України «Про побічні продукти тваринного походження, не призначені для споживання людиною» № 287-VIII (доступно онлайн: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/287-19/print>).
15. Закон України «Про безпечність та гігієну кормів» № 2264-VIII (доступно онлайн: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2264-19#Text>).
16. Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» № 771/97-ВР (доступно онлайн: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80#Text>).
17. Закон України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, ветеринарну медицину та благополуччя тварин» № 2042-VIII (доступно онлайн: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2042-19#Text>).
18. Закон України «Про ідентифікацію та реєстрацію тварин» №1445-VI (доступно онлайн: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1445-17#Text>).
19. Указ Президента України від 22 березня 2001 року № 192/2001 «Про невідкладні заходи щодо забезпечення стабільної епізоотичної ситуації в Україні» (доступно онлайн: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/192/2001#Text>).
20. Порядку видачі, відмови у видачі, анулювання, тимчасового припинення дії, переоформлення та поновлення дії експлуатаційного дозволу, форми експлуатаційного дозволу та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України». Постанова Кабінету Міністрів України № 27 від 12 січня 2024 року (доступно онлайн: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/192/2001#Text>).
21. Постанова Кабінету Міністрів України № 896 від 4 листопада 2015 року “Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з ветеринарної практики”. (доступно онлайн: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-2015-%D0%BF#Text>).
22. Наказ Держкомветмедицини від 04.09.2008 № 180 «Про затвердження Інструкції щодо діагностики, профілактики та боротьби з губчастоподібною енцефалопатією великої рогатої худоби», зареєстровано в

Міністерстві юстиції України 20 жовтня 2008 р. за № 994/15685 (доступно онлайн: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0994-08#Text>).

23. Наказ Мінагрополітики від 07.03.2024 № 699 “Про затвердження Інструкції з профілактики та боротьби з трансмісивними губчастоподібними енцефалопатіями”, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 26 березня 2024 р. за № 450/41795 (доступно онлайн: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0450-24#Text>).

24. Наказ Мінагрополітики від 13.12.2023 № 2159 “Про затвердження Порядку поводження з побічними продуктами тваринного походження, що належать до категорій I-III”, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 08 лютого 2024 р. за № 202/41547 (доступно онлайн: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0202-24#Text>).

25. Наказ Мінагрополітики від 16.11.2018 № 553 «Про затвердження Вимог щодо ввезення (пересилання) на митну територію України живих тварин та їхнього репродуктивного матеріалу, харчових продуктів тваринного походження, кормів, сіна, соломи, а також побічних продуктів тваринного походження та продуктів їх оброблення, переробки», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 04 квітня 2019 р. за № 346/33317 (доступно онлайн: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0346-19#Text>).

26. Наказ Мінагрополітики від 07.03.2018 № 130 «Про затвердження уніфікованої форми акта, що складається за результатами проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) щодо додержання суб'єктом господарювання вимог законодавства у с. сфері ветеринарної медицини», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 27 березня 2018 р. за № 366/31818 (доступно онлайн: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0366-18#Text>).

27. Наказ Мінагрополітики від 01.04.2014 № 118 «Про визнання еквівалентності системи контролю виробництва та обігу продукції та сировини тваринного походження Європейського Союзу», Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 16 квітня 2014 р. за № 431/25208 (доступно онлайн: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0431-14#Text>).

28. Наказом Мінагрополітики від 06 травня 2019 року № 241 «Про затвердження деяких нормативно-правових актів щодо безпечності та гігієни кормів», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 19 липня 2019 року за № 807/33778 (доступно онлайн: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0800-19#Text>).

29. Наказ Держпродспоживслужби від 23.11.2022 № 490 про затвердження форм звітності (при цьому слід враховувати, що збір даних

відповідно до нових форм проводиться виключно з 2022 року) (джерело: Додаток 13).

30. Наказ Держпродспоживслужби від 17 листопада 2022 року № 480 “Про нотифікацію захворювання тварин” (джерело: Додаток 13).

31. Постанова Кабінету Міністрів України від 3 березня 2020 року № 210 “Про затвердження Положення про державну реєстрацію кормових добавок” (доступно онлайн: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/210-2020-%D0%BF#Text>).

32. Інформаційний розділ «Статистична інформація» Державної служби статистики України (доступно онлайн: <http://www.ukrstat.gov.ua>).

33. "Системи утримання тварин. Навчальний посібник рекомендовано МОН України" Захаренко М.О., 2019 рік, 424 с., ISBN:978-617-673-411-6.

34. The Manual of Diagnostic Tests and Vaccines for Terrestrial Animals (Terrestrial Manual) Посібник з діагностичних тестів і вакцин для наземних тварин (Наземний посібник) (доступно онлайн: <https://www.woah.org/en/what-we-do/standards/codes-and-manuals/terrestrial-manual-online-access/>).

35. Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 15 лютого 2024 року № 431 «Про затвердження Порядку державної реєстрації потужностей та Порядку ведення державного реєстру операторів ринку та їхніх потужностей» (доступно онлайн: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0501-24#Text>).

36. Assessment of Human BSE Risks Through the Use of Cattle-Derived MBM in Chicken, Pig, and Others Feed. Food Safety (Tokyo). 2025. Vol. 13, Iss. 4. P. 112–113. DOI: 10.14252/foodsafetyfscj.D-25-00029.

37. BSE in Scotland: epidemiology report 2025 / Animal and Plant Health Agency. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/bse-in-scotland-epidemiology-report-2025> (дата звернення: 25.05.2026).

38. Oral Transmission of Classical Bovine Spongiform Encephalopathy in ARR/ARR Sheep / J. M. G. de Toro et al. Emerging Infectious Diseases. 2025. Vol. 31, No. 12. DOI: [10.3201/eid3112.250501](https://doi.org/10.3201/eid3112.250501).

39. University of Alberta study suggests new culprit in mad cow disease: chronic inflammation triggered by bacterial endotoxins. Folio (University of Alberta). 2025. Dec. 1. URL: <https://www.ualberta.ca/en/folio/2025/12/u-of-a-led-research-suggests-new-culprit-in-mad-cow-disease.html> (дата звернення: 25.05.2026).

ДОДАТКИ

<u>Додаток 1</u>	Презентація фінальних результатів третьої оцінки ризиків
<u>Додаток 2</u>	Склад РГЕ
<u>Додаток 3</u>	Шляхи ризиків
<u>Додаток 4</u>	Дані моніторингу кормів (2025 рік)
<u>Додаток 5</u>	Кількість імпортованого та експортованого поголів'я ВРХ за 2024 рік та їх простежуваність і призначення
<u>Додаток 6</u>	Дані імпорту харчових продуктів тваринного походження та ББ
<u>Додаток 7</u>	Дані імпорту кормів для тварин та кормових добавок
<u>Додаток 8</u>	Звіт за третю оцінку ризиків (2025) рік
<u>Додаток 9</u>	Дані ідентифікації та реєстрації тварин за 2025 рік
<u>Додаток 10</u>	Результати безперервного інформування
<u>Додаток 11</u>	Дані звітності відповідно до Наказу № 490 (за 2025 рік)
<u>Додаток 12</u>	Етапи розслідування імпортованого ББЖ
<u>Додаток 13</u>	НПА для звіту
<u>Додаток 14</u>	Дані реєстрації добрив із вмістом білка жуйних в Україні
<u>Додаток 15</u>	Інформація згідно з доповненою формою нової звітності затвердженої наказом Держпродспоживслужби № 139 від 06.03.2024
<u>Додаток 16</u>	Дані моніторингу щодо сказу за 2025 рік